

UNITED NATIONS
United Nations
Interim
Administration
Mission in Kosovo

NATIONS UNIES
Mission
d'Administration
Interimaire des Nations
Unies au Kosovo

KUVENDI I KOSOVË S СЕВТИЛИТННА КОСОВА
ASSEMBLY OF KOSOVO

BILTEN

Novembar, 2003. god, br.3

Predsednik Skupštine Kosova Daci primio vladinu delegaciju Luksemburga

DACI: Imamo humane i prirodne resurse da rukovodimo Kosovom.

JUNCKER: Treba ići putem Rezolucije 1244 OUN i saradnje domaćih i međunarodnih institucija.

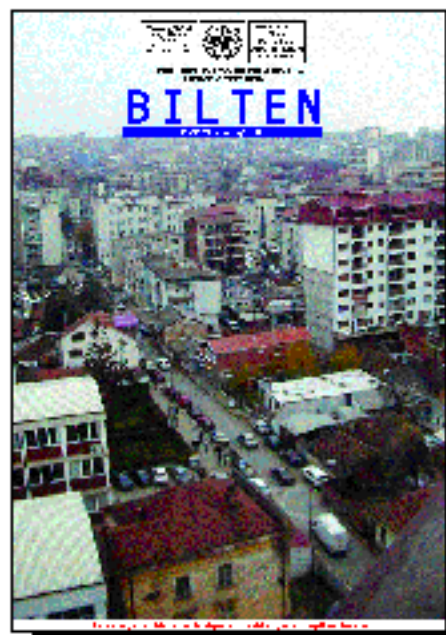
Susret Daci - Juncker

Premijera Luksemburga na čelu šire vladine delegacije, u pratnji i više novinara, primio je predsednik Skupštine Kosova Nedžad Daci, koji je upoznao goste sa kretanjima na Kosovu i težnjama naroda Kosova za slobodu, demokratiju, sveukupni razvoj i integraciju u evroatlantske strukture.

Profesor Daci je u susretu sa premijerom Luksemburga ukazao i na zaostajanje Kosova tokom posleratnih godina zbog nedovoljnog shvaćenja nove realnosti na Kosovu i potreba njenog naroda. On je takođe ukazao da je za ukupan razvoj Kosova, pored međunarodne pomoći, potrebno i prenošenje nadležnosti na domaće institucije. Imamo humane i prirodne resurse da preuzmemo odgovornosti za rukovođenje Kosovom, naglasio je Daci, koji je ocenio vrlo korisnim izražene stavove gospodina Grosmana i kontakt grupe po pitanju Kosova.

Premijer Luksemburga Claude Juncker, je naglasio da je došao radi prikupljanja informacija u funkciji stvaranja stava o Kosovu. On je naglasio da je za budućnost Kosova vrlo značajan miran razvoj i dobri odnosi sa međunarodnim mehanizmima na Kosovu.

Premijer Luksemburga je naglasio da treba ići putem Rezolucije 1244 OUN i saradnje domaćih i međunarodnih institucija.

SADRŽAJ

DACI: Imamo humane i prirodne resurse da rukovodimo Kosovom.....	2
Rezultate Nacit zakona protiv diskriminacije.....	7
Forniraju se radna grupa koja će raditi na izmottonai dypirina Ustavog Olova.....	8
Kriza jednog dela pravnog sistema i sudstva na Kosovu.....	12
Reforma izbornog sistema na Kosovu i položaj žena.....	14
Uvojenri amandmani na Poslovnik Skupštine Kosova.....	20

Redakcija:

Šerif Konjufca, Šefket Redžepi, Celal Ilyaz, Edona Fetahu

Kontaktirni telefoni:

038\ 211 186, 038\ 211 949, 038\ 211 189, 044\ 127 921

Tel/Fax: 038 211 188

E-mail:

media_kuendi@hotmail.com

Formirana je radna grupa koja će raditi na izmenama i dopunama Ustavnog Okvira

Proces izmena Ustavnog okvira je potpun realan pristup ove Skupštine. To ne izuzima potrebu da ova Skupština, odmah otpočne sa radom na pripremanju jednog novog ustava koji će biti gotov do pripremanja Kosova za usvajanje i finalizaciju pitanja implementacije volje naroda Kosova.

Na sednici od 30. oktobra ove godine je razmotren predlog o formiranju Radne grupe za izmene i dopune Ustavnog okvira. Obrazlažući na početku, ukratko, zahtev Vlade Kosova i zahtev Komisije za pitanja pravosuđa, zakonodavstvo i ustavni okvir za izmenama Ustavnog okvira, predsednik Komisije prof. Arsim Bajrami je istako da ova inicijativa ima potpunu ustavnu osnovu u Ustavnom okviru, koji je u istini priznao pravo ove Skupštine da putem amandmana izmeni i dopuni Ustavni okvir.

S druge strane, ova inicijativa je potpuno u skladu Ustavnog okvira koji u preambuli i svojim prelaznim odredbama predviđa odgovornosti koji će se preneti s vremenom sa međunarodnih na domaće institucije i na neki način sam Okvir je predvideo da se u procesu izmena radi na obogaćavanju supstancijalne samouprave i da se u stvari time pomogne UNMIK i međunarodna administracija na realizaciji svoju misije međunarodnog administriranja na Kosovu.

Ne postoje pokušaji jednostranog preuzimanja odgovornosti od međunarodne administracije

Ovo je dakle preko potrebno, iz razloga da i u UNMIK-ovim strukturama, ali i u široj javnosti postoji zabuna da se ova Skupština svojim delovanjem trudi da radi nešto što ne treba ili pokušava da jednostrano preuzme

odgovornosti. Međutim, mislim da to nije nikakav pokušaj jednostranog preuzimanja odgovornosti od međunarodne administracije već jedna vrlo konstruktivna ponuda koju Skupština Kosova pruža UNMIK-u na preuzimanju kompetencije radi uspešne realizacije zajedničke odgovornosti. U tom smislu, nastavio je profesor Bajrami, mi ćemo naići na razumevanje i kod UNMIK-a koji ne bi trebalo da se pribojava kada je u pitanju realizacija Misije na Kosovu. Dakle, da osposobljava ovaj narod jačanjem njegovih samoupravnih kapaciteta i tako ga osposobi u pravcu pripremanja konačne implementacije političke volje naroda Kosova za jedan period vremenski koji će sama ova Skupština odrediti.

Prekopotrebna je jedna ustavna reforma i iz razloga što je osnovni cilj Ustavnog okvira ostvaren. Osnovni je cilj Okvira bio formiranje ustavnog osnova za osnivanje demokratskih i institucija Kosova. Ove su se institucije već osnivale i funkcionišu ali sa ustavnim ograničenjima koje imaju. Međutim, mislim da ono što je rezolucija 1244 predvidela nije realizovano, t.j. nije realizovan koncept supstancijalne samouprave za Kosovo. Imaju i u obzir ograničenja koja ima ova Skupština, Vlada i druge institucije, mislim da smo još uvek veoma daleko od koncepta supstancijalne samouprave. Ciljem da to bude stvarnost,

dakle supstancijalna samouprava u punom smislu veoma je neophodna ako bi pristupiti jednoj suštinskoj ustavnoj reformi kako bi se izgradili i pojačali kapaciteti Kosovskog upravljanja.

Mislim da ustavne reforme trenutno idu u pravcu tri glavnih ciljeva: Prvi je cilj da formira ustavnu osnovu pa i zakonsku za prenošenje odgovornosti.

Vi znate da Vlada i Skupština Kosova, a mislim da i UNMIK i specijalni predstavnik izjavili da će otpočeti proces prenošenja nadležnosti.

Da bi se dogodilo to prenošenje substancijalnih nadležnosti, neophodno je da se formira ustavni osnov.

Drugi cilj ustavne reforme jeste pružanje mogućnosti institucijama Kosova da ispune međunarodne standarde, dakle da beleže progres po formuli - standardi pre statusa.

Mišljenja sam da nadležnostima koja ima ova Skupština i Vlada Kosova, mi ne možemo više učiniti da ispunimo standarde. Ukoliko stvarno želimo da iskažemo našu sposobnost za ispunjavanjem tih standarda potrebno je poveriti nam više odgovornosti što u suštini podrazumeva više novih kompetencija za nas.

Treći cilj je da se pomogne UNMIK-u da finalizira Rezoluciju 1244 i rekao bih za pospešivanje finalnog statusa.

Svi mi ovde znamo da je jedan od

/nastavlja se u 4 stranici/

strateških ciljeva UNMIK-a i UN da pospešuje proces finalizacije statusa Kosova i da to čini što bezbolnije. To bi bilo moguće samo ukoliko se zaokruži prenos nadležnosti na Kosovske institucije što u istini nije u koliziji sa vojnim i civilnim prisustvom na Kosovu.

Proces izmena Ustavnog okvira je potpuno realan pristup ove Skupštine i ovo ne izuzima potrebu da Skupština odmah pristupi radu na pripremanju novog ustava koji bi bio gotov dok se i Kosovo spremi za usvajanje i finalizaciju pitanja implementacije političke volje naroda.

naroda Kosova kako ne bismo čekali dve ili tri godine za ustavni osnov kojeg možemo da dobijemo od ovog sastava Skupštine, hoću da kažem da je potrebno da se odmah započne sa tim pripremanjima.

U nastavku, predsednik Skupštine Kosova **Nedžad Daci** dao je neke informacije za poslanike, naglasivši da je Predsedništvo na svoje dve sednice raspravljalo i jednoglasno se opredelilo za ovaj korak. Mi danas govorimo samo o pokretanju procesa, zato bih zamolio diskutante da dozvole radnoj grupi i odgovarajućoj komisiji Skupštine Kosova da

podržavamo inicijativu i smatramo da je ovo dan kada treba pokrenuti inicijativu i postupak za neophodne izmene postojećeg Ustavnog okvira, kako bi funkcionisao ukupan život na Kosovu, što je neophodno za građane Kosova. O tome postoji i odgovarajuća regulativa. Član 14. Ustavnog okvira Kosova daje mogućnost pokretanja te procedure. Takođe, Poslovnikom Skupštine Kosova smo vrlo precizno utvrdili način i metode mogućih izmena. Konano, mi smo imali izmene Ustavnog okvira i ranije, tako da ovo nije nikakav presedan.

Snimak sa jedne od sednica Skupštine Kosova

Za sada smatram da je realna politika ako pomažemo procesu uspešnog završetka misije UNMIK-a na Kosovu preuzimanjem odgovornosti legalnim putem. Međutim, ova Skupština je odgovorna da neodloživo otpočne izradu novog ustava Kosova koji će biti gotov do trenutka kada se zaokruži pitanje implementacije političke volje

preuzmu sva ovlašćenja, da angažuju širu profesionalnu i nacionalnu bazu i da zatraže međunarodnu pomoć. Mi smo zatražili i dogovorili se da se ovom procesu pridruži i Pravna kancelarija UNMIK-a, za šta postoji saglasnost.

Sabri Hamiti je u ime parlamentarne grupe Demokratskog saveza Kosova naglasio da

Mi već imamo i predlog Predsedništva Skupštine o formiranju radne grupe. Ja nemam primedbe na imena i sastav te radne grupe, međutim u ime parlamentarne grupe Demokratskog saveza Kosova mislim da ova Komisija treba da se sastoji od 7 članova. I odmah u ime Demokratskog saveza Kosova predlažem da u toj grupi bude i g-

dja Nekibe Keljmendi, poznata pravica i poštovana poslanica ovog parlamenta.

Dragiša Krstović je rekao da je ova inicijativa razmatrana u skupštinskoj Komisiji za pravna pitanja, zakonodavstvo i ustavni okvir i tamo su predstavnici srpske zajednice bili protiv inicijative, s obrazloženjem da je i Ustavni okvir, za sada vrlo primenljiv, da ništa drugo osim prenosa nadležnosti nije interesantno i da, jedostavno, smatramo da nije vreme za takvu inicijativu i za takve izmene Ustavnog okvira.

U Ustavnom okviru, uostalom piše, u Poglavlju 14. da Specijalni predstavnik Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija treba da preduzme potrebne mere da omogući prenos ovlašćenja i dužnosti na privremene institucije samouprave i mislimo da je to dovoljno, sasvim dovoljno, da Specijalni izaslanik po svojoj proceni, kad on proceni, može da izvrši prenos ovlašćenja na privremene institucije.

S druge strane, mislim da je veoma dobro što u tački 14.3 piše da SPGS može, po sopstvenoj inicijativi ili na osnovu zahteva koji podrže dve trećine članova Skupštine, da donese amandmane na Ustavni okvir. Ja sam siguran da će se ovaj zahtev, podržan od dve trećine članova Skupštine, biti usvojen u Skupštini, ali nisam baš siguran da će Specijalni izaslanik Generalnog sekretara odmah potom pristupiti izmeni Ustavnog okvira da se ispune standardi za koje se zalažemo svi skupa da se ispune standardi kojih nema malo, ima ih mnogo, i koji se vrlo sporo ili vrlo teško ili gotovo nikako ne ispunjavaju. Kada se budu ispunili standardi, biće rešavana i mnoga druga pitanja, i pitanja izmene Ustavnog okvira, ili

može da pitanje ozbiljne pripreme za donošenje Ustava Kosova i tada će na dnevni red doći i rešavanje i mnogih drugih pitanja.

Dakle, mi za sada nismo za promenu Ustavnog okvira. On je, za sada funkcionalan i mislim da u ovom trenutku predstavlja odličan, normalan pravni okvir za funkcionisanje i Skupštine i svih drugih privremenih institucija.

Sadašnje stanje ometa uspešno funkcionisanje institucija Kosova

Ramuš Haradinaj tvrdi da je dobro i što je Skupština Kosova pokrenula inicijativu za izmenu Ustavnog okvira, nadovezujući to sa kompletiranjem Vlade Kosova. To je neophodno i mi tome dajemo svoju podršku.

Mi treba da svima stavljamo do znanja, pa i ovom Parlamentu i partnerima međunarodne zajednice, da kompletiranje i funkcionalizacija Vlade Kosova ne znači i rešavanje finalnog statusa, već stvaranje okolnosti da Kosovo bolje funkcioniše i Vlada Kosova bolje obavlja svoje odgovornosti.

Da bi bili potpuno stabilno društvo, društvo spremno za regionalnu saradnju i za preuzimanje obaveza u smislu integracije, mi treba da budemo sposobni i da težimo tome da imamo Ustav Kosova, koji će omogućiti funkcionisanje institucija Kosova.

Sadašnje stanje ometa svestran razvoj Kosova, uspešno funkcionisanje institucija Kosova a time i naše suočavanje sa samim sobom i sa odgovornostima koje imamo.

Mahir Yagcilar je naglasio da prema tački 14.3 Ustavnog okvira postoji mogućnost da se izvrše izmene, te zbog toga mi

podržavamo izmene i dopune Ustavnog okvira. U nastavku, on je podržao predlog da Komisija broji 7 članova, predlaže da u njoj bude i jedan član iz redova turske zajednice.

Hatidže Hodža se složila sa predlogom da Radna grupa ima 7 članova, predloživši da novi član bude i **Hidajet Hiseni**.

Hasan Meta je naglasio da se lako može dogoditi da Komisija, koja treba da vrši izmene i dopune Ustavnog okvira, ne bude prihvaćena od strane UNMIK-a i Saveta bezbednosti. To može biti još jedna samoobmana što je marifetluk kosovske politike, ili stvaranje magle radi pridobijanja u vremenu, stvorivši pritom uverenje u javnosti da dobro radimo, a da na naredne izbore ponovo izađemo sa Ustavnim okvirom.

Iz svega onoga što se ovde iznosi, nikome nije jasno gde i kako intervenisati u Ustavnom okviru. Rezultat svega toga može biti vrlo oskudan i da opet ostanemo sa otvorenim vratima i ograničenim Ustavnim okvirom i Rezolucijom 1244. Gradjani Kosova s pravom očekuju nešto sasvim drugo od svojih izabranika u Skupštini Kosova, bazirajući se na data obećanja tokom izborne kampanje. Očekuju rešenje statusa Kosova na osnovu njihovog prava o samopredeljenju.

Skupština je podržala predlog da Radna grupa broji 8 članova umesto 5 koliko je ranije bilo predloženo. U nju su ušla i 2 predložena člana, a trećina će naknadno biti predložena od strane četvrte parlamentarne grupe. U nastavku, Skupština je većinom glasova donela odluku o podnošenju amandmana na Ustavni okvir. Protiv ove odluke glasalo je 17 poslanika.

Postignut je progres posle susreta u Be}u

Olbrajt je rekla da Kosovo treba da slu`i kao primer svim narodima kako je jedna zemlja koja je do`ivela diktaturu spremna da prihvati model `ivota u miru.

Predsednik Skupštine Kosova prilikom posete SAD na poziv Ameri-kog Stejtdepartamenta susreo se sa poznatim li-nostima Ameri-ke administracije i politike. Na susretu sa bivšim senatorom Bob Dole, ~elnik kosovskog parlamenta Daci, pošto mu je preneo pozdrave predsednika Rugove, informisao ga je o aktuelnom stanju na Kosovu, pri ~emu je posebno ukazao na dosadašnja dostignu}a kosovskih institucija. Profesor Daci je naglasio da je cilj kosovskih institucija uklju-ivanje manjina u kosovsko društvo. Medjutim, integrisanje se ne ostvaruje onako kako `elimo, posebno kada je u pitanju srpska manjina, pored ostalog i zbog krajnje nedovoljnog privrednog razvoja. UNMIK obe}ava da }e se prenos ovlaš}enja zagaranto-vanih Rezolucijom 1244 izvršiti u 2003. godini, što zna-i da smo u ovom procesu prili-no zakas-nili.

Bivši senator Dole ovom prilikom je naglasio da svi moraju biti svesni prepreka koje ~ini OUN, pa otuda potrebno je izvršiti pritisak preko Ameri-kog Kongresa da se posti`u ve}i rezultati u ukupnim procesima na Kosovu. Pritom je izrazio svoje ~u}enje kako nema takvih informacija u Vašingtonu i, sledstveno, dodao da je nu`no da preko vaših prijatelja predo-ite potrebne informacije dr`avnom Stejtdepartamentu, jer ~injenice govore da i posle ~etiri godine nema vidnih rezultata na Kosovu. U susretu sa bivšim dr`avnim sekretarom Merlinom Olbrajt

predsednik Daci je kazao da je Kosovo prva zemlja proizašla iz rata koja je usvojila Rezuluciju o povratku izbeglica i raseljenih lica iz redova manjina, ali da pitanje povratka nije u nadle`nosti Kosovara.

Status kvo nije dobar, te se mora nešto promeniti, ali Vi treba da se usredsredite i radite na specifi-nim poslovima istakla je g-dja Olbrajt. Ona je izrazila `aljenje što ovaj proces nije okon-an. Kosovo treba da bude primer za sve narode kako jedna zemlja koja je do`ivela diktaturu spremna za model `ivljenja u miru.

U susretu sa g-dja Lisom Tepper, pomo}nim asistentom dr`avnog sekretara, predsednik Daci je rekao da je Vlada donela odluku o obrazovanju grupe za dijalog sa Beogradom i da je posle sastanka u Be}u zabele`en izvestan napredak. G-dja Teper je ukazala na potrebu jedinstva kosovskih lidera koji nisu zajedno otišli na razgovore u Be}u.

U toku razgovora poseban naglasak je stavljen na postizanje standarda za rešenje statusa Kosova, kao i na ~injenicu da UNMIK ne daje dovoljan dopri-nos privrednom razvoju Kosova. Neophodnost ubrzanja rešavanja statusa Kosova fokusirana je u susretu sa Janošom Bugajskim, iz Centra za medjunarodne strateške studije. S tim u vezi Bugajski je naglasio da status nije definisan ni za Srbiju ni za Crnu Goru. Prema tome Kosovo treba da podigne svoj glas u svim instancama u Vašingtonu o pitanjima koje ga zaokupljaju.

Kosova kao uspešna storija za rešavanje sličnih kriza

Susret Daci - Kassof

Sa Srbijom mo`e se razgovarati u svako vreme, na svakom mestu i o svemu, samo ne i o politi-kom statusu Kosova. Me|unarodna zajednica, a posebno SAD e EZ slušaj Kosova treba da iskoriste kao uspešnu storiju za rešavanje sli~nih kriza i u globalnoj me|unaronoj politici. To je sr`kazi-vanja predsednika Skupštine Kosova Ned`ata Dacija na na današnjem susretu sa direktorom Projekta za me|uetni~ke odnose g. Allen Kassof, na kome se razgovaralo o budu}nosti Kosova i regiona, kao i daljem toku dijaloga Priština - Beograd i drugim zemljama regiona.

" Potrud}emo se da iz pozitivnog iskustva sagledamo i izvu}emo ugledne primere i pouke i prenesemo kod ostalih" naglasio je g. Kassof u svom govoru na konferenciji i dodao da }e budu}i status Kosova zavisiti u velikoj meri od uspeha Vlade i politi-kih projekata na stvaranju takve sredine u kojoj }e zajedno `iveti razne etni~ke grupe. Uopšte ne sumnjam da }e biti napretka u pojedinim standardima, uklju-uju}i pre svega standard za povratak raseljenih i osiguranje bezbednosti, -zaklju-io je Kassof koji priprema i jednu ovakvu konferenciju i u Švajcarskoj kojoj }e prisustvovati lideri svih zemalja regiona.

Razmatra se Nacrt zakona protiv diskriminacije

Lica koja smatraju sebe diskriminiranim, imaju na raspolaganju odgovaraju}u zakonsku zaštitu i mo}i }e da se obrate organu koji }e biti namenski osnovan za ova pitanja. Ovaj organ }e posebno analizirati probleme na koje }e nailaziti, prou}ava rešenja i pru}i }e konkretnu pravnu pomo} diskriminiranim licima

Na sednici Skupštine Kosova od 30. oktobra obavljeno je prvo razmatranje Nacrta zakona protiv diskriminacije. Uvodno izlaganje o ovom Nacrtu zakona podneo je predsednik Vlade Kosova, Bajram Rexhepi. On je rekao da je Vlada Kosova, u skladu sa zaštitom principa slobode i demokratije, poštovanja ljudskih prava i sloboda i imaju}i u vidu ~injenicu da princip nediskriminacije predstavlja osnovnu doktrinu medjunarodnog zakonodavstva o pravima ~oveka, koji su i sastavni deo zakona na Kosovu, pokrenula inicijativu za pripremanje Nacrta zakona protiv diskriminacije.

Korak napred ka mogu}nosti u~lanjivanja u Evropskoj uniji

Ovaj Nacrt zakona je pripremljen za relativno du}i vremenski period, a rad oko izrade je koordiniran sa doma}im i medjunarodnim ekspertima, kao i sa UNMIK-ovim predstavnicima. Zakon ima za cilj spre~avanje bilo kakvog oblika diskriminacije za sve kosovare. Ovaj zakon je u skladu sa postoje}im antidiskriminatornim zakonima i standardima na evropskom i medjunarodnom nivou i izvršavanje obaveza Ustavnog okvira o privremenim institucijama samouprave na Kosovu, jer duboko i neposredno izvršava ove obaveze.

@elim naglasiti da se Zakon neposredno zasniva na direktivu Saveta Evropske unije 2000/43 u vezi sa implementacijom principa ravnomernog tretiranja lica, bez razlike na rasnu i etni~ku pripadnost. Medjutim, ne ograni~avaju}i se samo na diskriminaciju na rasnoj i etni~koj osnovi, isti je proširen i u zaštitu ostalih kategorija: pola,

starosnog doba, jezika, mišljenja ili političkog ubedjenja, nacionalne i verske pripadosti, na lica sa ograni~enim sposobnostima i dr. i prilagodjen je okolnostima i specifi~nostima Kosova.

Zakon protiv diskriminacije }e bez razlike zaštititi sva fizi~ka i pravna lica javnog i privatnog sektora, u oblasti zapošljavanja, isplata, udaljavanja sa posla, u~lanjivanja i obuhvatanja u radni~kim organizacijama, u socijalnoj zaštiti, obrazovanju, podjednako tretiranju pred organima pravde i u odnosu na svako drugo pravo predviđeno va}e}im aktima.

Sprovođenje ovog zakona na efikasan na~in uti~e na podjednako tretiranje građana u svim oblastima ~ivota, a posebno podjednako tretiranje u okviru privremenih institucija samouprave.

Lica koja smatraju sebe diskriminiranim, imaju na raspolaganju odgovaraju}u zakonsku zaštitu i mo}i }e da se obrate organu koji }e se namenski osnivati za ova pitanja. Ovaj organ }e posebno analizirati probleme na koje }e nailaziti, prou}ava rešenja i pru}i }e konkretnu pravnu pomo} diskriminiranim licima.

Posebne karakteristike ovog zakona mogu se svesti u slede}em:

- definicije zna~enja neposredne i posredne diskriminacije, uznemirenja, ~rtvovanja i segregacije;
- oblast delovanja zakona, odnosno oblasti gde se zabranjuje diskriminacija, uz afirmativne mere;
- pravila u vezi sa te}inom dokazivanja, u kojim slu~ajevima te}ina dokazivanja treba da bude prene-

ta na optu`enu stranku prilikom iznošenja dokaza protiv diskriminacije, izuzimaju}i krivi~ne sudske postupke;

- predviđene sankcije, nov~ane kazne i formiranje centra za podjednako tretiranje.

Smatram da zakon nosi u sebi i svoju političku prednost kako bi Kosovo stavilo na ~elu zakonodavstva protiv diskriminacije, na Balkanu i u Evropi, i to je neposredan pokazatelj da se donošenjem zakona protiv diskriminacije, Kosovo, još u prvim koracima izrade doma}eg zakonodavstva, vrši potpuno uskladjivanje svojih pravnih akata sa evropskim zakonodavstvom.

Istovremeno, to bi se moglo smatrati korakom ka mogu}nosti u~lanjivanja u Evropskoj uniji, jer donošenje ovog zakona direktno uskladjuje doma}e zakonodavstvo sa evropskim.

Zakon, takodje, predstavlja jaku branu u zagaranovanju sloboda i prava kosovara i osna`ivanju vladavine pravde, naglasio je Bajram Rexhepi.

Zakon obuhvata ostvarivanje podjednagog tretiranja svih lica na Kosovu

Zylfije Hundozi je naglasila da je naš narod uvek bio protiv diskriminacije, s toga je dobro da su ovi ciljevi uobli~eni u formi zakona, koji se danas razmatra u ovoj Skupštini

/ nastavlja se u 8 stranici /

Zakon obuhvata ostvarivanje podjednako tretiranja svih lica na Kosovu, ne dozvoljivši neposrednu ili posrednu diskriminaciju u nijednom pogledu. U Nacrtu zakona, razume se, u-injen je napor sveobuhvatnosti pomenute problematike i nastojanja da ovaj Nacrt zakona bude što jasniji. Uz iznošenje određenih primedaba u ovaj Nacrt zakona, g-dja Hundozi se izrazila da postoji određeno gubljenje povezanosti između cilja ovog Nacrta zakona i načela koje postavlja, kao što je pravilno načelo obuhvatanja zapošljavanja samo u javnim organima, a cilj je da se omogući zapošljavanje bez diskriminacije u svim oblastima mogućeg zapošljavanja. U posebnim odredbama, ne navodi se rok do kada će se formirati centar za podjednako tretiranje, kao i njegov odnos prema Ombudspersonu, ali iz teksta se, i ako se navode ovlašćenja centra, može shvatiti da se radi samo o jednoj hipotezi.

Alush Gashi je rekao da je za mene posebna čast i zadovoljstvo da, u ime Parlamentarne grupe Demokratskog saveza Kosova, podržavam ovaj Nacrt zakona, toliko značajnim za sudbinu razvoja i budućnosti naše zemlje. U jednom nezavisnom i demokratskom Kosovu, dobro odabrani i izradjeni zakon protiv diskriminacije je suštinski. Imajući mnogo pitanja, što se tiče centra protiv diskriminacije, o čemu, nadam se, biće moguće da se razgovara u toku daljeg rada, u ime Grupe, podržavamo ovaj zakon i mi ćemo dati naš doprinos u predstojećim fazama.

Načelo nediskriminacije imamo u svim zakonima Kosova

Arsim Bajrami je rekao da ovaj zakon je neophodan za Kosovo,

budući da je Kosovo u izgradnji svoje državnosti i u izgradnji jednog evropskog identiteta. Na ovom putu moramo svakako, i što pre, pretendirati Evropske standarde, naglasio je Bajrami.

Medjutim, želim naglasiti da Kosovo, već u sadašnjoj fazi učinila dosta što se tiče garantovanja načela o nediskriminaciji i mislim da Ustavni okvir je Ustavni akt koji je otišao dalje od međunarodnog standarda, što se tiče ravnopravnog tretmana svih svojih građana, utoliko više, učinio je i jednu pozitivnu diskriminaciju, pozitivnu diskriminaciju manjina, kao jedan dokaz Kosova o prihvatanju međunarodnih standarda i za izgradnju civilnog društva, građanskog društva, u kome će svi biti ravnopravni.

Mislim da ova pozitivna diskriminacija, bila je još jedan dokaz da je Kosovo spremno da integriše manjine kao njene ravnopravne delove i kao deo koji jedino obogaćuje sliku o Kosovu. Ovaj zakon, koji je u pripremi, za pravo je bazični zakon, pošto načelo nediskriminacije imamo u svim zakonima Kosova. Ako ste primetili, sve zakone koje smo usvojili, osnivaju se u načelo nediskriminacije u raznim osnovama. Ali, dobro je da imamo jedan bazični zakon, koji zapravo sadrži opšta načela nediskriminacije, a zatim to obraditi u ostalim zakonima.

Mislim da i pored ovog zakona, o kojem raspravljamo danas, mi moramo misliti o jednoj nedalekoj budućnosti, kako bi pripremili i zakon za prava manjina, onako kako su to uradile i ostale države u tranziciji, kako bi stvarno postigli najviše standarde koji se predviđaju i sa međunarodnim konvencijama i da damo garancije da smo

spremi da zaštitimo sve građane Kosova.

I pored činjenice da je izradjen jedan relativno dobar zakon, ja mislim da on ima dosta nedostataka, koje, na drugom nivou treba korigovati sa amandmanima, rekao bi, nešto više, supstancijalnim. Ja ću pomenuti nekoliko nedostataka. Prvo, rekao sam, nelogična kompozicija zakona. Ima dosta tehničkih i sadržajnih delova. To je jedna smesa. Utisak je da je uzet, po nešto, od nekoliko modela i da je napravljena jedna veštačka kombinacija ovog zakona.

Zatim, podnaslovi su potpuno neadekvatni. U zakonu ima i odredaba koja su politički stavovi i koje ne mogu biti pravne odredbe. Primera radi, u zakonu nedostaje zakonski jezik, kod formulacije u članu 2. tačka c) gde se kaže u jednom od zakonskih ciljeva je: "načelo obezbeđenja suživota i podrške u pomirenju naroda Kosova". Ovo pitanje nije pitanje pravne norme. To je jedan politički proces, ne možemo pomirenje predvideti kao pravnu normu. Pomirenje mora biti činjenična realnost. Ne možemo pravnom normom obavezivati građane na pomirenje, nego, to je jedan proces koji mora da se izgradi. S toga, ova je jedna atipična odredba koju treba razmatrati.

Ista stvar je i u članu 10. gde se pominje društveni dijalog. S toga, to je jedna ideološka norma iz prevaziđenih sistema, a koja nije tipična za moderne doktrine o pravnim normiranjima.

Dragiša Krstović

je naglasio, u mojoj prirodi nije da kažem ovo što ću sada reći, ali izazvan rečima profesora Gašija i profesora Bajramija moram reći i ovo. Ovakvim zakonom se ne izgrađuje ni država niti se dobija nezavisnost.

Potreba za donošenjem ovog zakona je nesporna i ovo je trebalo da bude mo`da prvi zakon koji je trebalo da donese ova Skupština pre svih zakona koji su u ovoj Skupštini doneseni, iz prostog razloga, što `ivimo u jednom specifi-nom ambijentu, na prostoru gde te}e postratovsko vreme, na prostoru gde se izgrađuju nove institucije i na prostoru gde su multietni-nost i multikonfensionalnost obele`ja tog prostora.

Na`lost, Nacrt zakona, po mišljenju Poslani~ke grupe Koalicije "Povratak" nije dobar i on je samo jedna unaka`ena verzija Povelje Ujedinjenih nacija o zabrani diskriminacije.

Nacrt zakona je takav da ni najboljim amandmanima ne mo`e da bude poboljšan. Nacrt je konfuzan, formulacije su potpuno nerazumljive, zakon je zbog toga i zbog nejasno}a - neprimenljiv.

Ja }u vas zamoliti da mi dopustite da pro-itam samo neka mesta u zakonu, a znam da, medju kolegama Albancima, ima mnogo onih koji odli~no poznaju srpski jezik i prirodu i duh srpskog jezika.

Pa, meni nije logi~no da se, u ~lanu 2. u ta~ki a), prednost u borbi protiv diskriminacije daje polu, starosti, bra~nom stanju i tako dalje, pa ~ak i seksualnim sklonostima a da tek posle toga dolazi na red zaštita nacionalne pripadnosti, a etni-ke - nigde i nema.

Ako ovakva formulacija mo`e da ide u proceduru, ja onda, zaista, ne znam šta mi ovde treba da radimo. Evo, recimo ~lan 3. ta~ka a), ja bih vas zamolio samo za trenutak pa`nje, "direktna diskriminacija je kada se prema nekoj osobi postupalo, postupa ili bi}e postupanje na jednaki na~in u upoređenju sa ostalim, baziraju}i u jednom ili više opisanih temelja, pod 2. a)". Ako ovo neko mo`e da protuma-i, ako postoji takav pravnik da ovo mo`e da tuma-i, ja jednostavno - pru`am ruku tim ljudima.

Viktimizacija je izraz koji ja nisam mogao da nadjem nigde, ni u pravnim ni u drugim enciklopedijama. Barem, dakle na srpskom jeziku, takav izraz za sada ne postoji.

Faik Marolli je naglasio da parlamentarna grupa ostalih, nazvana etni~ka, podr`ava u na~elu ovaj Nacrt zakona. Nacrt zakona ima svoju oblast i da }e isti biti korektiran i dopunjen sa amandmanima.

Sabri Hamiti je naglasio da naslov mi se dopada: zakon protiv diskriminacije i kona~no, za po~etak i kraj, neka se uvek zna da ako se donosi jedan takav zakon, onda ne}e se prihvatiti, ni u zakonskom na~inu, niti verbalno, tipovi pozitivne ili negativne diskriminacije. Neka prestane zauvek takvi tipovi diskriminacije. I unutar ovog zakona, ali ja verujem da }e se precizirati, postoje nedeklarisana pravila ovom formulacijom kako ja iznosim, ali u istini, na lukav na~in izlazu elementi koji se zovu, drugom jezikom, pozitivna diskriminacija.

Ja mislim da se to mora brisati zauvek iz diskursa, i govora, koji obi}no postaje politi~kim, i od jezi~kih formulacija takodje, i u zakonskim staovima.

Drugo, iz prirode, zakon, re~eno je ovde, zapravo njegova forma više li-i jednoj konvenciji za ravnopravni tretman i sigurno je da }e biti posla u njegovoj izgradnji.

Hydajet Hyseni je naglasio da zapravo danas, kada mi razma-

tramo Nacrt zakona protiv diskriminacije gr a d j a n a Kosova u stvari mi smo suo~eni sa jednom diskriminacijom upravo naroda Kosova, taman tako kako se ka`e u prvom ~lanu. Danas u Savetu bezbednosti raspravlja se o Kosovu, bez Kosova. ~ak, raspravlja se i o dijalogu Priština-Beograd, bez predstavnika Kosova a imaju}i tu one kojima tu nije mesto uopšte. Ja se sla`em sa onima koji su skrenuli pa`nju da pozitivna diskriminacija, i takozvana pozitivna diskriminacija nekoga ne stvara i negativnu diskriminaciju ostalih, ne retko i ve}inskog stanovništva, ili ostalih manjinskih zajednica. A to se poneki put događja.

Ja bi `eleo da naglasim, ~ak i ~injenicu, da ne smatram favorizaciju u korist realizacije prava gradjana Kosova i zajednica, ako to podrazumeva apsurdne privilegije. Ne bi bilo anti diskriminacija, ako bi se dozvolilo, da neko kao ~lan odredjene nacionalnosti, ne pla}a porez, telefon, elektri~nu energiju, da ne nosi registarske tablice i da ne poštuje zakone. Mislim da ovo u stvari zapravo šteti onome što se cilja, to zna}i: stvaranje normalnih odnosa sa jednom posebnom pa`njom prema manjinskim zajednicama.

Fatmir Sejdiu je naglasio da direktna prisutnost premijera je j e d n a z a j e d n i ~ k a poruka o na~inu pripreme projekata koji dolazu u Skupštinu i njihovu koherenciju.

[/nastavlja se u 10 stranici/](#)

Prvo pitanje, ono što je izneto i u delu rasprave, je pitanje nedovoljne harmonizacije tekstova, a to je na-elno pitanje na albanskom, engleskom ili srpskom jeziku, koja su ponudjena pred nama.

Drugo pitanje, ono što elim skrenuti pa`nju, je pitanje stvaranja dualizma vlasti u nacrtima zakona. Jedna od normi koja je ponudjena ovim zakonom, u ovom projektu, recimo, član 7. Uzmite i pogledajte - prakti-no je jedna velika dilema o tome ko mo`e delovati po ovoj preferenciji. Treba to biti ta kancelarija koja se pretendira izgraditi, ili treba to biti sudovi, a sutra je iza}i jedan direktan konflikt izmedju jedne i druge strane, onda kuda je oti-i stranka? To zna}i mora biti jedan ozbiljan zahtev u harmonizaciji u tome šta predstavlja deo jedne delatnosti u jednom projektu koji ulazi u oblasti ekzekutive a šta je deo zakonskih preferencijala i koji prelazi sudsku vlast ili druge oblasti.

Mi smo imali slu-aj i u zakonu za ravnopravno tretman polova u prošloj fazi, izgradnja jedne kancelarije sada izgradnja jedne druge kancelarije i td. Da budemo pa`ljivi koliko -e biti neophodno i koliki je jedan dio koji se mo`e prenositi u ostalim organizmima.

Hajredin Kuqi je naglasio da se sla`e sa `eljom da se poka`emo da smo spremni za nediskriminaciju, ali isto v r e m e n o izrazio je mišljenje da n e m a m o potrebe da poka`emo nešto više nego što to stoji u medjunarodnim konvencijama.

Liljana Keni} je rekla, verovatno se se}ate desetog izveštaja OEBS-a o polo`aju etni-kih zajednica.

Namerno izbegavam izraz manjine, u kome se u rezimeu sa jedne strane konstatuje da su o d r e d j e n e zajednice, pre svega srpska, i dalje suo}ene u razli-itom stepenu sa maltretiranjem, zastrašivanjem i provokacijama kao i sa ograni-enjem slobodnog kretanja. Sa druge strane, date su preporuke da se usvoji omnibus zakon protiv diskriminacije kao klju-nom koraku protiv diskriminacije koja direktno ili indirektno, namerno ili nenamerno, predstavlja zna-ajnu prepreku da sve zajednice, posebno srpska, `ive razumnim `ivotom.

I ja bih podr`ala ovaj zakon ako bi pomogao da se prestane sa ubijanjem Srba, samo zato što su Srbi; ako bi zakon pomogao da se zaustave bombaški napadi u Crnici i da Miomir Savi} bude poslednja `rtva nasilja nad Srbima; ako bi pomogao da se srpska deca više ne ubijaju; ako bi zakon uticao da pravo na slobodu kretanja ne bude više misiona ... za srpsku zajednicu; ako bi pomogao da bilo koji srbin povratnik kao Sofijana Peri} iz Gnjilana ne završi sa ~etiri metaka u bolnici. Kako primeniti zakon u praksi? Li-no, nisam ubedjena da je se to desiti.

Ramadan Kelmendi je rekao da Zakon mora predvideti i kaznene mere za la`nu tu`bu u vezi neopravdane diskriminacije, jer u ovoj situaciji bi}e stvorena jedna velika anarhija, kada se ima u vidu situacija na Kosovu, koja je godinama stvorena u medjuetni-kim odnosima, kao i kompenzacija za moralnu ili bilo

materijalnu štetu u vezi sa diskriminacijom.

Za mene je nejasno, neopravdano, neobjašnjivo i neispravna formulacija odredbe člana 10. - društveni dijalog; član 11. - dijalog sa nevladinim organizacijama, i td.

@albe u vezi sa diskriminacijom, je razmatrati narodni advokat Kosova, ali treba da znamo da njegovo zakonsko delovanje nije određeno i da njegove odluke ne mogu biti izvršene u ovoj fazi. Kako god bilo, nije određena forma izvršenja odluke narodnog advokata Kosova. Ovo smeta i na realizaciji ovog zakona.

Ran|el Nojki} je naglasio, zaista Srpska parlamentarna grupa ima velikih razloga da ne glasa za ovaj zakon. Ja sam zaista hteo, veoma konstruktivno, da diskutujem o zakonu, pre svega kada se baziram na dokumentaciju koju verovatno i vi imate sa Finskog univerziteta, da pro-itate šta je diskriminacija, šta su ljudska prava, šta je prava i sloboda svih ljudi na ovim prostorima, pre svega recept koji je dala Evropska unija jer ho}emo da udjemo u Evropsku Uniju ali `elimo da se ponašamo onako kako ne prili-i Evropskoj Uniji.

Xhavit Haliti je izrazio uverenje da niko ovde nije zainteresovan da ograni}i prava izra`avanja o zakonu, ali ne da nas o p t u ` u j e t e gospodo pre nego što zakon, pravda i oni koji su ovlaš}eni da

gone zločin, ka u svoju re. Ja sam ubedjen i elim iskreno tra iti da zajedno radimo kako bi izgradili ne samo zakonodavstvo Kosova, koja bi trebala biti jedno zakonodavstvo prihva ena od svih medjunarodnih mehanizama i od svih gradjana Kosova, jer, kako ste i vi rekli - jer nastojimo i i u Evropi, nastojimo da se priklju imo kao gradjani Evrope a ne kao ljudi koji optu ujemo jedan- drugog i kada sanjamo, jer navodno snove je neko instrumentalizovao i da oni koji instrumenaliziraju snove su jedna ve ina ili dio jednog naroda koji je zapravo bio potla en uvek zlostavljen, uvek bez prava i sada pokušavamo da zaboravimo zla, da zaboravimo jednu gorku prošlost, iji teret, ako vi priznate, koji ste imali vlast i istrumente nasilja imate daleko ve u odgovornost vi nego mi, jer mi nemamo nikakvu vrstu odgovornosti za hegemonizam koju su izvršile vaše vlade zaredom nad ovim nemo nim stanovništvom bez podrške, do pre po etka bombardiranja NATO-a i do uspostavljanja jedne, nazovimo, demokracije, koju zajedno pokušavamo realizovati.

Blerim Baruti je rekao da se ovim zakonom predvidja formiranje centra za ravnopravan tretman, ali ve du e vreme funkcioniše i institucija Ombduspersona Kosova. Ovom prilikom, dobro bi bilo da se pominju i neke injenice u našem društvu a koja pokazuju nivo civilizacije.

Danas, u ovoj Skupštini Kosova od 120. poslanika 35 su iz redova manjina. Od ovih, 20 mesta su rezervisana samo za one, procentualno izra eni, zastupljeni sa 30%, i ako na Kosovu ivi oko

90% albanskog stanovništva. U Vladi Kosova su 3 ministra koji pripadaju manjinama. Tako e, u Skupštini Kosova, u eše e enskog pola je oko 30%. U Kosovskom zakonodavstvu, od usvajanja prvog zakona, pa sve do ovog zakona, doneti su u jednom nivou u kojem uvek smo imali u vidu saglasnost sa medjunarodnim standardima, zakonima i normama Evrope.

Zakon treba obuhvatiti i nekoliko delova iz medjunarodnih konvencija protiv diskriminacije

Oliver Ivanovi} je naglasio da, što se ti e zakona, ja sam pogledao zakon i rekao bih da on, kao takav, u na elu sigurno da ima svoje mesto. I to su od prilike svi poslanici Srpske koalicije koji su do sada govorili i podr ali.

Zna-i, nemojte nas odmah diskvalifikovati zbog toga što imamo primedbu.

Mi smo ovde govorili o nekim zakonima koji su bili na prethodnim sednicama. Ti zakoni su manjkavi, jer jednostavno nisu primenljivi.

Mi treba da budemo odgovorni ljudi. Meni zna-i jako puno da je premijer danas izneo i ovaj zakon predlo io. To zna-i da je i njegov prioritet, kao prvog oveka Vlade, da se diskriminacija po svim osnovama ili ukloni ili zakonski sankcioniše. Ali predla em da premijer sam povu-e ovaj zakon iz procedure. Jer ovaj zakon zaslu uje ozbiljne promene, ozbiljne prepreke. On principijelno, mislim on kao takav je potreban, ali u suštini je, po na-inu kako je koncipiran, delovi tog zakona su u suprotnosti sa drugim delovima toga zakona i to nije dobro i za

razumevanje tog zakona i za njegovu primenu.

Nekibe Kelmendi je rekla da ovaj zakon treba u na-elo prihvatiti, jer smo se mi nasitili diskriminacija. **P o z i t i v n e** diskriminacije nikada nismo do iveli, nego samo negativne diskriminacije i to institucionalne i fakti-ke. S toga, mislim da ovaj zakon treba doraditi još malo, treba obuhvatiti još nekoliko delova, mo da direkto iz medjunarodne konvencije protiv diskriminacije i da u daljoj proceduri razmatramo i usvajamo.

Milovan Jovanovi} je rekao, nikakav zakon i nikakvi zakoni ne e pomo i ako Albanci kolektivno i pojedina-no ne shvate da Srbi, kao narod, ne govorim o n e k i m re imima i politi-arima i tako dalje, nisi krivci ni za ono što se dogadjalo niti narod nikad mo e da bude kriv. Krivi su pojedinci i politi-ki sistemi i orijentacije tih sistema i tako dalje.

Ovde je namera da se navodno putem jednog improvizovanog zakona reguliše pitanje diskriminacije i da se nakon toga smatra da je to pitanje rešeno, diskriminacije više nema i sve je u redu. Iako je potpuno jasno da odredbe ovog zakona ne mogu biti u praksi sprovedene, mi jednostavno ne mo emo da dodjemo u situaciji da budemo individualno diskriminisani, jer mi nemamo slobodu kretanja.

U nastavku, posle predloga predsednika Skupštine Kosova, je obavljanje glasanje i da je Nacrt zakona u na-elu podr an.

Kriza jednog dela pravnog sistema i sudstva na Kosovu

Od mr.sci. Ramadan B.Kelmendi

Poznato je da država bez odgovarajućeg pravnog sistema i sudstva stvara velike nepravde, ne obezbeđuje ni individualnu ni kolektivnu slobodu, krši se ustavnost i zakonitost.

Upravo na Kosovu, jedan deo pravnog sistema i sudstva je u velikoj krizi, posebno ova kriza nastaje zbog nedostatka Ministarstva pravde i primene pravnog sistema koji primenjuje zakone bivšeg okupatora (zakone Srbije), stvarajući pravni paradoks posebne vrste u svetu, jedan pravni - sudski nedemokratski sistem, sa elementima tehnokratije. Kao to jer jedan od stubova države je pravda, a ona se ostvaruje putem sudstva, odnosno sudija i tužila, ali u konkretnom slučaju, kada sudije i tužioce ne imenuje narod preko svojih izabranih predstavnika-poslanika, onda se zna i oigledan je cilj i nivo takvog dela sudstva.

Imenovanja bez kriterijuma

Ono što je državu učinilo paklom na zemlji je nepravda i koruptirano i neprofesionalno sudstvo, sudstvo van interesa naroda itd., jer tamo gde nema autonomnih zakona, tamo gde zakon primenjuje onaj ko ne zasluđuje, nema slobode.

Kosovo, preko svoje Vlade i Skupštine, čini znatan posao u izgradnji jednog pravnog sistema, koji će se bazirati na principima vladavine pravde i jednog sudskog sistema sa profesionalnim kadrom, istaknutim pravnicima, nepristrasnim i samostalnim, bez sumnjive prošlosti, visokog karaktera i ljudskog dostojanstva i posvećeni pravdi, a ne dnevnoj politici i podršci vlastodržaca.

Na žalost, Savet sudija i tužilaca Kosova (SSTK) predlaže i imenuje sudije svih nivoa bez prethodne procedure, bez kriterijuma, jedan deo kojih je položio zakletvu u Beogradu, primenjivali su a i dalje primenjuju najdiskriminatorske zakone u svetu, zakone Srbije, oni niti su položili zakletvu u Skupštini Kosova. Ovu negativnu selekciju vrši SSTK, a formalno, i ako se daju primedbe i ne prihvataju od Skupštine, oni počinju da rade, stvarajući tako neodrživi sudski sistem na Kosovu.

U demokratskom svetu sa naprednim pravnim sistemom, samostalnim sudstvom, javnost je veoma osetljiva i oštra u slučaju implikacije u sudskom sistemu koruptiranih pojedinaca i sa diskriminatorskim iskustvima, kao i sa vež penzionisanim pojedincima jednog prošlog sistema.

U nekim slučajevima, a posebno u sudskom sistemu na Kosovu, stvara se ogromna razlika između onoga što je napisano u zakonskim odredbama i njihove primene u praksi.

Konkretno, u tri zadnja predloga za sudstvo na Kosovu, SSTK je permanentno kršio kodeks etike i profesionalnog ponašanja sudija i odeljak 9, 4, 7 Ustavnog okvira Kosova, vršeći negativnu selekciju, dostavivši spiskove imena pred poslanicima, samo radi ispunjavanja formalne strane da su radili do marta 1999.godine, koji su se penzionisali, koji su primenjivali diskriminatorske srpske zakone, koji su gajili simpatije prema rušenju subjektiviteta Kosova, koji su kañjavali štrajke i demonstrantne, one koji su nosili nacionalnu zastavu, koji su dizali dva prsta, koji su nosili odela

crveno-crne boje, one koji su usvojili Ustavnu deklaraciju o nezavisnosti Kosova, 2. jula 1990.godine, Ustav Republike Kosova, one koji su pomogli narodu preko udruženja "Nëna Tereze", one koji su se udruživali u BSPK (UNSK), one koji su se suprotstavili politici Srbije, one koji su Srbima kazali istinu, a koje je Srbija nazvala nacionalistima, separatistima, iredentistima i dr., one koji su se latili oružja i postali pripadnici UÇK, itd. Reč je o onim sudijama koje su prihvatile prinudne mere srpske vlasti, koje su sprovodile odluke Skupštine Srbije, prihvatile srpski jezik i ćirilicu u svakodnevnom radu po diktatu Srbije.

Ove bedne sudije koje su se uključivale na radnim mestima kao sudije pravnog Miloševićevog sistema, posredno ili neposredno učestvovala su u izgradnji diktatorske politike, koja je bila u suprotnosti sa sadržinom kodeksa etike sudija.

Ova pojava - koliko je opasna, toliko je i ugrožena za kosovsko društvo, jer je reč o ljudima koji će raditi u palati pravde, tamo gde se deli, štiti i ostvaruje pravda.

Ne daju se podaci o popravnoj službi

Danas, na Kosovu se pravda primenjuje od strane jednog broja (na sreću ne svih) neizabranih sudija, koji nisu ni položili zakletvu pred Skupštinom Kosova, a neki su i primenjivali ponižavajuću politiku Srbije. Sve je to učinilo da faktički na Kosovu imamo jedan neefikasan, nepravedan, neprofesionalan, nesamostalan i veoma jednostran sudski sistem.

>>>>

<<<<

Sa takvim sudijama umesto da se prekida jurisdikcija Srbije na Kosovu, istoj se, zapravo, produ`ava `ivot. Sudski sistem Kosova je usko povezan i sa popravnom slu`bom o kojoj se u javnosti ne daju potrebni podaci o na~inu funkcionisanja, o broju i strukturi zaposlenih, o uslovima rada zaposlenih, o vrstama zatvora, vaspitno - popravnom sistemu, o broju ka`njenih, uslovima `ivota u zatvorima itd. Poznato je ve} da zatvor u Mitrovici nema nijednog albanskog popravnog oficira i bez ijednog zaposlenog albana u administraciji, a pravni sistem Severnog Kosova (Mitrovica-Zve~ane, Leposavi}, Zubin Potok) jo} uvek nije integrisan u Kosovski sudski sistem, kao }to se jo} uvek ne zna sudbina 8.620 krivi~nih prijava podnetih od strane gra|ana Mitrovice pri Francuskoj `andarmeriji septembra, oktobra, novembra i decembra meseca 1999.godine protiv vojno - policijskih - militantnih srpskih snaga, koje su vr}ile: teror, potpalivanja, kra|u, ubistva, maltretiranja, proganjanja albanaca. Zaboga, da li je to pravda? Sve to ostavlja te}ke posledice po imovinsko-pravnim i ostalim pravima gra|ana.

Postavlja se pitanje: mo`e li kosovsko sudstvo sa nekoliko neimenovanih, neozbiljnih i sudija bez autoriteta u njihovim sredinama, neprofesionalnim, koruptiranim, sa sudijama usko povezanim sa, tako|e, nekim advokatima - profiterima da sprovodi pravdu.

Ili, da li kosovski gra|anin, koji je sav svoj `ivot `rtvovao i borio se za slobodu koju imamo na Kosovu, ima pravo da sumnja u odluke koje donose ove sudije. Kada Skup}tina jedne dr`ave imenuje nedostojne sudije da primenjuju pravdu, onda daje pravo nepravednim da u ime naroda sude pravednim, a to se ne mo`e nikako druga~ije nazvati osim namerno iskrivanje sudskog i pravnog sistema. Ovde ne mo`e vi}e biti re~i o zakonitosti, nego se dovodi u pitanje celokupan sudski i popravni sistem. A mi na Kosovu imamo najmanje razloga da to u~inimo. Cenim da kosovsko sudstvo ima potrebe za otre`njenjem, da postane meritorno i samostalno. Tako|e, ne sumnjam da me|u sudijama ima i onih koji zaslu`uju deljenje pravde.

Gnjilane

Op}tine pogo|ene zemljotresom primale su dodatna sredstva od Skup}tine Kosova

Na sednici od 6 novembra, poslanik Fatmir Red`epi upoznao je poslanike da je odluka ove Skup}tine, koja je doneta pro}le godine za pomo} gnjilanskom, kameni~kom i vitinskom regionu posle zemljotresa, je realizovana. On je naglasio da se za vanredna anga`ovanja zahvaljuje predsedniku Skup}tine i odgovaraju}em ministarstvu da ova sredstva, na kraju dobiju institucije i gra|ani i porodice koji su najugro`eni.

Ja i poslanici ove Skup}tine iz ovog regiona ima}emo jedan sastanak idu}e subote sa rukovodiocima ovih triju op}tina, kako bi se ova sredstva stvarno upravljala i i}la u odre|enom pravcu u obnovi institucija, ali i kod onih porodica za koje je ova Skup}tina dela odluku..

Predsednik Skup}tine, Ned`at Daci je rekao da je to dobra vest, da na kraju odluke po~nu svoju realizaciju. Mo`da sa zaka}njenjem, me|utim, to potvr|uje da nijedna doneta odluka ne}e ostati nerealizovana, rekao je predsednik Daci.

Reforma izbornog sistema na Kosovu i položaj žena

Nafiye GAP

Prošli izborni sistem na Kosovu imao je svoje dobre i loše strane zbog činjenice da nijedan isti izborni model ne ispunjava sve kriterijume koje iziskuje jedno demokratsko društvo i ne ostvaruje sve ciljeve i za sve grupe, kako polne tako i etničke tako i slojeve, odnosno adekvatno predstavljanje idr.

Cilj izbora je da u vladinim, vlastnim strukturama bude predstavljen što veći broj svih elemenata prisutnih u društvu jedne zemlje, ali i ovo predstavljanje treba da bude u pravilnoj proporciji sa efikasnošću upravljanja i donošenja odluka.

Da se sa-uvu stopa od 30% u predstavljanju žena

Imaju i u vidu trenutno stanje na Kosovu koje je tek izašlo iz rata i posledice toga, žele i opšti mir, međunarodne strukture, a u prvom redu OSBe-A, imaju i u ovom smislu i iskustvo iz drugih zemala, izborni sistem na Kosovu je utvržen po proporcionalnom sistemu i zatvorenih lista. Dobra strana ovog sistema jeste što je predstavljeno više političkih grupacija u Skupštini Kosova, ukupno 14 partija i političkih grupa od 120

Ustavnim okvirom Kosova predviđeni su, razni ključevi u izboru organa radi obezbeđivanja normiranog predstavljanja raznih zajednica, međutim ovakvi ključevi nisu predviđeni za predstavljanje žena, tako da broj žena u strukturama vodećih organa ne odgovara opštoj strukturi izabranih žena, pa ne odgovara čak ni ukupnoj strukturi žena u društvu.

poslanika, koliko ima Skupština, predstavljene su razne zajednice i nacionalnosti sa ukupno 7 političkih partija koje predstavljaju razne nacionalne pripadnosti, osim Albanaca.

Proporcionalni sistem na Kosovu obezbedio je i efektivni politički mir koji je uslovio jedan partijski konsenzus za upravljanje toliko potreban na početku izgradnje demokratskog sistema i obezbeđivanja odgovorajuće političke stabilnosti. Na ovoj osnovi izgrađena je Vlada Kosova i sve druge institucije koje sada deluju na Kosovu. U ovom upravljanju, koje traje već tri godine, nemamo klasičnu poziciju i opoziciju i na toj osnovi nemamo ni političke tenzije prilikom donošenja odluka.

Izborni sistem na Kosovu, iako proporcionalan, bio je pokriven nekim cenzusima koji otklanjaju slabosti jednog takvog istog sistema. Određen je uslov od 30% izabranih žena i cenzus od 20 poslanika iz redova drugih nacionalnosti pri čemu je obezbeđen broj od 10% za srpsku nacionalnost.

Tako i, Ustavnim okvirom Kosova predviđeni su razni ključevi u izboru organa radi obezbeđivanja normiranog predstavljanja raznih entiteta, međutim ovakvi ključevi nisu predviđeni za predstavljanje žena, tako da njihov broj u

rukovodećim strukturama organa ne odgovara opštoj strukturi izabranih žena, pa čak ni ukupnoj strukturi žena u društvu.

Predstavljanje žena u izabranim strukturama na Kosovu, kako na lokalnom tako i na centralnom nivou treba da bude zagarantovan oblik, što nikako ne znači da žene na slobodnim izborima ne mogu da prekorače ovaj cenzus. Ja sam i dalje za to da se sa-uvu kvota od 30% koja je obavezna za predstavljanje žena, a na neki način ovo treba i da se garantuje u predstavljanju u višim organima, kao na primer, ako jedna partija dobije 3 ministarska mesta, onda jedno mesto treba da bude obavezno da se popuni jednom ženom.

Koji model bi bio idealan?

Zbog niza okolnosti prenetih iz prošlosti zbog angažovanja žena u tradicionalnim poslovima, zbog zastarelih shvatanja, žena na Kosovu nije ravnopravna sa muškarcem, čak ni kada se radi o nivou školovanja i zaposlenosti. Žena, kao i u svakom drugom društvu, tako i na Kosovu čini polovinu stanovništva, međutim nivo zapošljavanja je još uvek nizak, odnosno manji od 25%, a tako i nivo višeg školovanja je veoma mali. Zato treba da budemo pažljivi i da predstavljanje žena ne bude na štetu kvaliteta.

>>>>

Fatmir Sejdiu do-ekao je direktora ECMI-a, g. Mark Wellera

U celokupnom procesu izrade i usvajanja zakona Kosovo ima pretenzije da ponudi rešenja koja }e biti u potpunoj saglasnosti sa standardima evropskog zakonodavstva.

Skupština Kosova u sadelovanju sa Vladom, u celokupnom procesu izrade i usvajanje zakona Kosovo ima pretenzije da ponudi rešenja koja }e biti u potpunoj saglasnosti sa standardima evropskog zakonodavstva. U tom pogledu, permanentan je cilj i ispunjavanje standarda koji se odnose na obezbedjenje ljudskih prava i prava manjina. Ovaj bi bio jedan od veoma zna-ajnih segmenata u okviru svih nastojanja koja se ~ine na Kosovu da svi zajedni-ki budu u procesu, jer }e se , samo na taj na-in, gradjani ose}ati u svojoj zemlji. Sve ovo i zbog ~injenice da Kosovo u svojim stremljenjima ka nezavisnosti iam za cilj da bude deo Evrope. Bile su ove neke od osnovnih konstatacija današnjeg susreta, kojeg je iam o ~lan Predsedništva Skupštine Kosova, Fatmir Sejdiu, sa g. Mark Weller, direktor ECMI-a (Evropski

centar za manjinska pitanja) i Robert Cuis, šef ove kancelarije, na koje je glavna tema bila pomo} koju }e ovaj centar pru`iti u oblasti zakonodavstva, po~ev od izrade nacрта zakona. g. Mark Weller je obe}ao trajnu pomo} u celokupnom procesu zakonodavstva, koje }e pro}i kro skupštinska tela.

Fatmir Sejdiu je , u susretu sa g. Wellerom, govorio i o procesu dopune Ustavnog okvira, radi eliminisanja onoga što nije u skladu sa vremenom, budu}i da nailazimo i na dvojne formulacije.

Osvrnuvši se na potrebu prenošenja nadle`nosti, Sejdiu je naglasio da bjihovo prenošenje stvara prostor za odgovorno izvršavanje zadataka, medjutim, do sada je u ovoj oblasti, od strane medjunarodnog faktora, bilo ustru-avanja, naspram `elji da se doka`emo, shodno odgovornosti koje }emo preuzeti, naglasio je Sejdiu.

SASTANAK AMERI^KIH ZVANI^NIKA SA PREDSTAVNICIMA KOMISIJA ZA NESTALIH LICA NA KOSOVU

Mnoge poteško}e u nedostatku nadle`nosti

Predsednica Parlamentarne Komisije za nestala lica, Flora Brovina i predsednik Vladine Komisije Kosova, Habit Hajredinaj odr`ali su sastanak sa predstavnikom Ameri-kog Stejt Departamenta iz Kancelarije za demokratiju i humanitarna pitanja, Ireneo Bong Miquiabas, kao i politi~kim slu`benikom pri ameri~koj kancelariji, David A. Holms. koji }e se baviti problematikom nestalih lica

Ovom prilikom Ameri-ki slu`benici su se informisali o pitanju nestalih i otetih od strane srpskih dr`avnih snaga, koji se ve} ~etiri godine tra`e od strane kosovskih porodica. Spora identifikacija i vra}anje posmrtnih ostataka ubijenih, nakon izvršavanja svih procedura je veoma bolno pitanje koji zahteva rešenje.

Istaknute su i poteško}e sa kojima se susre}u ove dve komisije u nedostatku nadle`nosti. UNMIK-ova Kancelarija za nestala lica ima sve nadle`nosti povodom ovog pitanja dok se naše institucije ne smatraju ni kao partneri.

Ameri-ki zvani~nici smatraju da razgovori izme|u Prištine i Beograda mogu pozitivno uticati na rasvetljavanju sudbine nestalih. Doma}a strana je na ovom sastanku zahtevala da se pokrenu razgovori sa UNMIK-om za prenošenje nadle`nosti na ove dve komisije, kako bi kosovska strana bila ravnopravna sa srpskom stranom prilikom razgovora za rešavanje ovog teškog pitanja.

<<<<

Da ne bi ulazili u brojke, mi moramo imati u vidu da što više doprinosimo ako raspola`emo odgovaraju}im kvalifikacijama i sposobnostima, ako imamo mogu}nosti da se redovno anga`ujemo i ako u svakom pogledu damo naš doprinos u politi~kim i drugim tokovima, pa zato treba da se anga`ujemo i predstavljamo jednako sa muškarcima. Nije tečko da se obezbedi kvalitet, jer predstavljanje u pogledu broja u izabranim strukturama na svim

nivoima jeste dosta nisko u pogledu stope ali zato gde god je to potrebno treba da budu predstajlene sposobne i školovane `ene, koje znaju jezike i imaju volje i vremena da se bave politi~kim i dr`avnim poslovima i da ih uspešno izvršavaju.

Koji bi onda bio idealan model izbora_ sasvim ekzaktan odgovor ne mo`e da se da po tom pitanju, ali najbolji model je onaj koji poštuje naše posebnosti i omogu}ava polno, etni~ko, versko, regionalno, stru-no i drugo predstavljanje. Da

bi se postigao odgovaraju}i kvalitet i dostojanstvo, razume se da glasanje treba da bude sa otvorenim listama, ali pritome treba imati u vidu da to mo`e da bude na štetu regionalnog predstavljanja, što se lako mo`e dogoditi kod pojedinih manjinskih grupa, imaju}i u vidu njihovo geografsko prostiranje, a posebno turske nacionalne manjine.

Ne `elim da ponovim da emancipacija `ena dovodi do emancipacije svih pripadnika društva.

Vlada niti je potcenila niti preuveličala dijalog sa Srbijom

Na početku zasedanja od 2. oktobra ove godine . predsednik Skupštine Kosova Nedžad Daci obavestio je poslanike o intenzivnim konsultativnim susretima koje je imao u vezi sa utvrđivanjem dnevnog reda . On je rekao da su pristigla dva pisma, jedno od g. Solane a drugo od Kontakt grupe, ~ija je sadržina skoro istovetna i svodi se na zahtev za odgovorno ponašanje predstavnika kosovskih institucija, podsećajući na to da su već na Samitu u Solunu juna meseca preuzete obaveze za po~etak razgovora izme|u Prištine i Beograda. I drugi telefonski razgovori su istog nivoa i sadr`ine.

U vezi sa predlogom Vlade da Skupština zauzme stav o mogućim razgovorima izme|u Kosova i Zajednice SCG re~ je uzeo premijer Kosova Bajram Red`epi koji je izme|u ostalog rekao: "Dijalog sa Srbijom kao jedan od osam standarda koje je proglasio bivši šef UNMIK-a Štajner, a podr`ale su ih relevantne me|unarodne institucije Vlada Kosova nije ih nikada ni potcenila niti predimenzionirala. Ovo pitanje je više puta tretirano u Vladi kako bi, ukoliko do|e do dijaloga, bili što pripremljeniji".

Preneti što više ovlašćenja na Vladu

S pravom smo tra`ili da se što više nadle`nosti prenese na Vladu kako bi se povećala njena funkcionalnost i efikasnost prema realnim o~ekivanjima građana Kosova i ispunjavanju predviđenih standarda, u okviru kojih spada i dijalog. U tom pogledu do sada nam je izostala spremnost i raspoloženje UNMIK-a, - naglasio je Red`epi. U nastavku, on je informisao prisutne da dolaskom novog izaslanika Hari Holkerija, na prvom zvani~nom susretu 26. avgusta 2003. god. pismeno mu je predao minimalne zahteve za osnivanje pojedinih kancelarija u Vladi kao prvi korak u pravcu formiranja budućih ministarstava. Me|utim, osim usmenog obećanja da }e to ozbiljno razmatrati, i posle više od dva meseca ~ekanja, još uvek nije dobio jasan odgovor.

U me|uvremenu, Skupština Srbije i Parlament Zajednice SCG usvojili su Ustavnu povelju kojom se Kosovo pravno tretira kao deo Srbije, što predstavlja kršenje Rezolucije 1244/? Reagovanje relevantnih me|unarodnih institucija, kao i obi~no, je bilo bledo i blago u tom smislu da nijedan jednostrani akt Srbije ili Kosova ne}e imati uticaja na Rezoluciju 1244. Ovo predstavlja takore}i nepremostivu prepreku za uspeh

bilo kakvih razgovora sa Srbijom, ~ak i kada se radi o tzv. prakti~nim pitanjima.

S pravom smo o~ekali da }e novi administrator Kosova imati na listi prioriteta aktuelne probleme Kosova kao što su razvoj privrede, iznalaženje puteva za dobijanje zajmova od me|unarodnih finansijskih institucija i perspektiva otvaranja novih radnih mesta; integracija manjinskih zajednica; podizanje efikasnosti policijske slu`be i pravosu|a; poštovanje reda i zakona; zajedni~ko angažovanje na pronalaženju što prihvatljivijih rešenja za pojedine socijalne kategorije - prosvetne i zdravstvene radnike, penzionere, invalide i dr.

Me|utim, na naše iznenađenje, njegova celokupna energija je skoncentrisana na dijalog sa Srbijom, za šta je obezbedio podršku relevantnih me|unarodnih institucija. Što se domaćih institucija ti~e, smatralo se da je po sebi razumljivo da }e one u~estvovati u dijalogu u bilo kom obliku, u svako vreme i na svaki na~in.

U me|uvremenu Srbija je odredila kao stranu za razgovore Koordinacioni centar na ~elu sa potpredsednikom Srbije Nebojšom ~ovi}em, ~ije je destruktivno delovanje poznato u zadnje dve - tri godine, a kosovsku delegaciju bi predvodio glavni administrator. Time se samo legitimise dogovor Hakerup-~ovi} i razgovori bi li~ili na razgovore visoke radne grupe "Hajrenki-group".

Poverovali smo i ranije datim obećanjima, posebno posle dolaska novog šefa UNMIK-a da }e biti eliminisane paralelne srpske institucije. Na`alost, do sada stvari se uopšte nisu pomerile sa mesta u pravcu vršenja jedinstvene vlasti u oblasti obrazovanja, zdravstva, uprave, saobraćaja i telekomunikacija ili pak drugim aspektima prenetih nadle`nosti na celoj teritoriji Kosova.

Sve ovo i mnoge druge stvari za Vladu su predstavljale veoma ote`avajuću okolnost da samostalno donese odluku. Savezna vlada, koja je proizašla iz Sporazuma od 28. februara 2002, svesna svojih odgovornosti prema građanima, politi~kim subjektima i Parlamentu, na redovnoj 70. sednici odr`anoj 27. septembra 2003. godine, raspravljala je i jednodušno donela zaklju~ak koji je prosledila Skupštini Kosova da se o pitanju dijaloga donese politi~ka odluka Skupštine, u kojoj bi u~estvovala i Vlada sa svim ministrima kako bi dali svoj doprinos sa eventualnim objašnjenjima.

Predlo`ene ta~ke g. Štajnera koje su usvojene na Samitu u Solunu su sledeće: povratak raseljenih,

nestala lica, energetika, saobraćaj i telekomunikacije. Dve od ovih ta-aka - povratak raseljenih i nestali su u isključivoj nadležnosti UNMIK-a, dok energetika i saobraćaj spadaju u domen kombinovanih odgovornosti domaćih institucija i UNMIK-a.

Premijer i Vlada u celini nisu spremni da učestvuju u razgovorima sa Beogradom bez odluke Skupštine neizbežno uključujući i konsenzus tri parlamentarne grupe političkih subjekata - potpisnika Sporazuma od 28. februara 2002. o formiranju Valde Kosova, zaključio je Bajram Redžepi.

Nakon premijerovog izlaganja i obrazloženja, g. Nedžad Daci je upoznao prisutne da mu je stiglo objašnjenje da je Hari Holkeri inokosno predvoditi delegaciju UNMIK-a, a delegaciju kosovskih institucija one same prema sopstvenom dogovoru.

Ponašajmo se na visini političkih odgovornosti

Šef Parlamentarne grupe DSK **Sabri Hamiti** je rekao kako smo saslušali izlaganje premijera Kosova o pitanju o kome smo i dve nedelje ranije razgovarali u ovoj sali. Ne bismo imali ništa novo da dodamo onome što smo rekli pre dve nedelje, zato što mnogi akcenti iz diskusije premijera izgledaju kao navođenje onoga što je već rečeno ovde pre dve nedelje. U tom smislu vidimo jednu vrstu unutrašnje saglasnosti oko političkih situacija u kojima se nalazimo.

S druge strane čuli smo izjašnjavanje premijera iz kojeg se ne vidi dovoljno jasno šta se danas traži od Parlamenta. Izuzev dilema oko mogućnosti dijaloga, njegov zahtev nisam shvatio u celini.

Dobro bi bilo da se javno zna da su predstavnici kosovskih institucija, od Samita EZ u Solunu pa naovamo, otvoreno rekli da se obavezuju za dijalog sa susedima, naravno uključujući i Zajednicu SCG kao naš sused. Drugo, predstavnici institucija i relevantnih političkih partija Kosova kad god su razgovarali sa eksponentima međunarodne politike, uvek su javno rekli da su za ovaj dijalog. To je očigledno i svakome, pa i meni, je poznato.

Čeleo bih da se ponašamo na visini političkih i rukovodećih odgovornosti i da konačno, posebno ljudi na visokim rukovodećim položajima otklone koliko je god moguće političko licemerstvo i da političke stavove koji su izgrađeni na institucionalni način jednako brane kako iza zatvorenih vrata, susretima u četiri oka, tako i u javnim kontaktima pred biračima. Smatram da je to neophodno za odgovorne ljude čak i u idealnim društvenim situacijama a ne samo u našoj situaciji, koja je daleko od idealne.

Naša Skupština nema razloga, pogotovo političkih da bude protiv dijaloga. Međutim naša Skupština je toliko odgovorna da ukoliko je dijalog jedan od standarda koji je izneo Štajner a zdušno je podržan od drugih

međunarodnih institucija na Kosovu i van njega, onda i dijalog treba da ima svoje standarde.

Ima li ovaj dijalog prethodne standarde? Rekao bih da nema. Prvo, predložene teme, dve od njih su teme koje po meni ne bi trebalo uopšte raspravljati, jer problem odgovornosti za nestala lica u ratu sankcionisan je međunarodnim konvencijama koje su obavezne za sve države potpisnice i treba ih samo poštovati i sprovesti. Drugo, ostale predložene teme su polovične i sada se tu nadovezuje problem odgovornosti na relaciji UNMIK - Vlada Kosova za koju sam ranije rekao da je dvoglava vlada, to je odgovornost koju ne možemo u potpunosti da ostavimo Vladi, ali to ne može da joj da ni UNMIK. Znači radi se o problemu koji je podeljen na pola. Ovo se može rešiti samo vrstnim dogovorom između naše Vlade i UNMIK-a pre početka dijaloga o mogućim konkretnim problemima.

I na kraju: Ako je potreban dijalog za zajedničko fotografisanje, kao dokaz da se ljudi mogu videti za stolom i zajedno se slikati, ja to smatram sasvim nekorisnim i igrarijom. Ako je nužna potreba kosovskog društva da se razgovara o problemima građana, onda je dijalog neophodan. Međutim, danas ne postoji nikakav konkretan građanski interes na Kosovu koji se može ispuniti ukoliko se narušava politička perspektiva građana, zaključio je Hamiti.

Međunarodna zajednica nije preduzela konkretna institucionalna delovanja da bi sprečila Srbiju u pokušajima ustavne agresije.

Arsim Bajrami je istakao da je tema o kojoj danas raspravljamo, jedna od najvažnijih političkih tema i traži se od nas veoma visoka odgovornost koja je izraziti naš autoritet. Kao što se zna, Kosovo se prononcira u svojim institucijama, uvek je podržavalo politiku saradnje, dobrosusedstva sa svim zemljama regije, obuhvatajući i Srbiju.

Ali, kao što se zna, Kosovo ide veoma sporo u implementaciji Rezolucije 1244 i rekao bih u pripremi finalnom rešenja statusa Kosova, što je jedan od glavnih obaveza UNMIK-a i UN da bismo olakšali političko rešenje za finalno rešenje statusa Kosova.

I u uslovima kada Kosovo veoma sporo uzima svoje nadležnosti i preuzima odgovornosti da bi dokazalo svoje sposobnosti za samoupravu, od Kosova se traži da ulazi u proces sa Srbijom, u veoma nepovoljnim uslovima i neravnopravnim iz dva razloga: prvo iz razloga što je Srbija koncipirala državnu agresivnu politiku prema Kosovu, vršeći ustavnu agresiju putem ustavnih akata. Drugo iz razloga što Kosovo ide pozicijom izuzetno neravnopravnom, bez nadležnosti i predstavljanjem za koje bih rekao da nije ravnopravno.

S druge strane, međunarodna zajednica, koja je stavila jedan od standarda - razgovore sa Beogradom, mišljenje sam da

[/nastavlja se u 18 stranici/](#)

je veoma sporo pripremala Kosovo da formira pravno - politički identitet; veoma sporo implementira Rezoluciju 1244 i sada ulazimo u petu godinu implementiranja ove rezolucije, bez nadležnosti a, rekao bih, i bez mogućnosti izražavanja svog identiteta. S druge strane, međunarodna zajednica osim verbalnih izjava, koje smo juče ušli od g.Solane nije preduzela konkretne institucionalne mere i zakonske postupke tako da bi sprečila Srbiju u ovim pokušajima ustavne agresije i nije preduzela postupke koji su bile moguća da bi ih proglasila nevažećim prema Kosovu i da bi se omogućilo da u kasnijoj fazi omogućava demokratsko rešenje statusa Kosova.

U ovom kontekstu, mišljenja sam da moramo gledati realno da li je Kosovo pripremljeno ili ne za ove razgovore.

Dragiša Krstović šef parlamentarne grupe "Povratak", istakao je ono što smo do sada uz pomoć međunarodne misije učinili da ove probleme rešimo i da stanje na Kosovu dovodimo u red nije dalo rezultate kojima bismo bili zadovoljni. Zbog toga mislimo da su razgovori državne zajednice Srbije i Crne Gore i privremenih institucija samouprave Kosova realna šansa da se ovi problemi reše i da Kosovo i Metohija krenu u bolju budućnost i da se stvore uslovi za miran i bezbedan život za sve ljude, da prošlost ostavimo što dalje iza nas i da se u svemu pridružimo...pridružimo civilizovanim narodima i društvima Evrope i sveta. Što pre to budemo shvatili, to ćemo i pre prošlost a i sadašnjost ostaviti iza i krenuti u bolju i sigurniju budućnost. Stoga mislimo da ni razgovori o svemu ovome takođe nemaju alternativu i da su oni prilika da preko njih zakoraćimo u budućnost ovog prostora.

Ako ovu šansu budemo propustili, ako naš prisutni razgovorima državne zajednice Srbije i Crne Gore i privremenih institucija samouprave Kosova bude nešto drugo, a te razgovore budemo okrenuli u pogrešnom pravcu, što neodgovorni političari mogu da učine, onda će nam teška sadašnjost biti mnogo duga a budućnost će nam stalno izmicati.

Poslanička grupa Koalicije "Povratak" pozdravlja napore međunarodne zajednice da razgovori otpočinu i smatra da je ovo prilika da napravimo veliki zaokret u odnosu na stanje koje imamo i da pravi i iskreni razgovori mogu dovesti do približavanja i pomirenja svih zajednica na Kosovu, a pre svih Albanske i Srpske zajednice.

Zato vas pozivam da pokušamo da razgovaramo, da izgradimo ono što mnogi narodi već odavno imaju i da budemo hodoasnici novog doba za Kosovo. Ovo nam je najbolja prilika.

Tehnički razgovori po mnogo čemu predstavljaju improvizaciju

Ramush Haradinaj je u ime Alijanse za budućnost

Kosova naglasio da pripreme za tehničke razgovore po mnogo čemu predstavljaju improvizaciju. U prvom redu, niko od nas nema detaljan plan niti šemu kako ćemo poći te razgovore. Navešću samo jedan primer zašto predstavljaju improvizaciju? G.Holkeri dolazi sa delegacijom Kosova, bilo kao predsedavajući delegacije, bilo kao podrednik: "Odran je prvi, simboličan susret, stezale su se ruke i time je završeno" | Koja je zatim naša adresa? Kome ćemo se zatim obratiti da bi znali, pitali i objasnili pitanje ovih razgovora?

Mi smo se izjasnili i za ovom govornicom: zahteva-

mo ozbiljnog, relevantnog međunarodnog posrednika; tražimo adresu, kako bi nakon prvog simboličnog susreta znali koja je naša adresa. Rekli smo da treba da budu prisutni predstavnici Američke vlade, makar i simbolično - jer je u našoj časti i moralu da pozovemo te ljude da budu prisutni samo da bi posmatrali, da im ukažemo čast obzirom da znamo da su oni predvodili međunarodnu zajednicu radi naše zaštite i okončanja sukoba na Kosovu. Predvoditi ljude Kosova, u ovom slučaju lidere institucija, na jedan takav susret, ne rekavši im pri tom detalje - nije u redu, nije u redu da Skupštini stiče zahtev za razgovore bez šeme, ne znajući pri tom ko će s kim da razgovara. Kako ćemo podržati takve razgovore kad ima toliko nejasnoća.

Navešću još jedan aspekt koji ove razgovore čini improvizacijom u punom smislu reči: Gospodin Holkeri kaže da je izgradio "task fors", dakle formirao je ekipu, radnu grupu kako bi razgovori bili uspešni. Ko onda vodi te razgovore? Da li ih vodi UNMIK ili Vlada Kosova. Ukoliko učestvuje Vlada Kosova, ukoliko predsednik i premijer Kosova treba da učestvuju i da stave ruke drugoj strani, oni treba da imaju svoj "task fors". Nije u mandatu g.Holkerija

da oja-a kapacitete međunarodne zajednice na Kosovu, ve} da ih smanji i sve te odgovornosti prenese na doma}e institucije. Mi smo izrazili ovaj zahtev od prvog dana. Iako smo shvatili da je on dao prioritet tehni-kim razgovorima sa Beogradom, nismo `eleli da ometamo i blokiramo te razgovore, uvek u nadi da }e Holkeri shvatiti da mi njega shvatamo onoliko koliko on ~ini u pravcu pove}anja kapaciteta institucija Kosova, Vlade Kosova, koliko on ~ini da pru`i mogu}nost institucijama Kosova da se osposobe za mogu}e razgovore.

Obzirom da on nije izrazio ni malo poštovanja do danas, nijedno uva`avanje naših ljudi i institucija, mi ne mo`emo da budemo ti koji }emo re-i "da" ovakvim razgovorima. Dogodila se, dakle, potpuna improvizacija|

Uzmimo jedan drugi primer: zašto se ne dozvoljava da Kosovo ima Ministarstvo za javni red, Ministarstvo za pravosuđe, kada znamo da i pokrajine raznih zemalja, bilo federalnih ili drugih, imaju Ministarstvo za javni red. Obzirom da su ovi razgovori tehni-ki, kakvim se predstavljaju, onda treba da se Kosovo bar osposobi u onim oblastima koje još uvek ne daju atribut dr`avnosti. Shvatamo da ima više poteško}a za Ministarstvo za odbranu, za Ministarstvo za inostrane poslove, ali ne ~initi ništa u tom pogledu, to zaista nema smisla.

Sadik Idrizi je naglasio da }e ostale zajednice podr`ati stav ve}ine u parlamentu Kosova u vezi eventualnog dijaloga izmedju Prištine i Beograda. Ostale zajednice `ele da budu uklju~ene ukoliko dodje do dijaloga, jer imaju i specifi-`ne probleme.

Imamo potrebu za unutrašnjim dijalogom

D`avit Haliti je izrazio mišljenje da su se politika Kosova u celini, političari, parlamentarne grupe, subjekti bez razlike izjasnili da nisu protiv dijaloga sa susednim zemljama. No, pre nego što ka`emo sa susedim zemljama, trebamo da se upitamo šta smo mi i šta predstavljamo u tim razgovorima. S toga, u tom pogledu bih postavio neka pitanja koja su ovih dana pokrenuta tokom organizovanih rasprava u Srbiji, a da kod nas nisu bile prisutne, kao i svoje mišljenje da li treba ili ne da razgovaramo u ovakvim okolnostima. Do sada su se svi zvani~ni predstavnici Srbije izjasnili "da ~emo razgovarati sa našim delom", sa "našom Pokrajinom" i nikako ne }emo razgovarati sa jednom susednom zemljom, kako mi `elimo i kako se po nekad izjšnjavamo, bez definisanja našeg pitanja.

U nastavku svoje diskusije je gospodin Haljiti rekao: "zapalili smo d`emije kojima bi smo putovali za Beograd i ko god druga-ije misli, taj greši, zatim ako neko misli da ugradi ~amac kojim bi se tamo vratio i taj greši, jer }e se potonuti. Prema tome, nastavio je on: mislim da me|unarodna zajednica, Srbija i mi

ovde kao poslanici trebalo bi da zahtevamo da sa Srbijom potpišemo kao Kosovo jedan mirovni sporazum izme|u naših zemalja zahtevaju}i da prvo Srbija povu-e svoje oru`ane snage od granica sa Kosovom, jer za to nema razloga i ne znamo zašto ih dr`i tamo jer nikakva agresije sa Kosovske strane ih ne preti. Dakle, moglo bi se smatrati formalnim mirovnim sporazumom izme|u Kosova i Srbije i to, da ona uti-e na nastavak razgovora koji }e biti u zajedni-kom interesu naših dvaju zemalja, završio je Haljiti.

Predsednik Skupštine, akademik Ned`at Daci je upoznao poslanike da je u ju-erašnjem razgovoru sa gospodinom Holkerijem postavio pitanje-dilemu koju je on u intenzivnim kontaktima sa parlamentarnim grupama unutar zgrade i van nje primetio, odnosno da li вреди da se tako brzo istroši jedno funkcionalno jedinstvo postignuto mukotrpnim jednoipogodišnjim radom u Vladi i Skupštini, t.j. bez jedne dobre analiza sutrašnjih tokova. Re~ je ovde o Vladi kojoj je ~esto puta ova Skupština dala enormno poverenje samo radi naših pozitivnih `elja da imamo rezultate. Moju dilemu je još više potvrdila Kontakt-grupa ju-e. Ukazao sam na ponašanje me|unarodne zajednice i to predsedniku Evropskog Parlamenta u susretu sa njim, neka to danas bude javno poznato svima, rekao je gospodin Daci i nastavio: "Rekao sam: kako mo`emo da o-uvamo funkcionalno jedinstvo ako najodgovornija Evropska institucija, ili Generalna Skupština Evropskog Saveta dopušta predstavniku Srbije da ka`e sve najcrnije o Kosovu i njenim institucijama, kao i o prisutnom delu me|unarodne zajednice na Kosovu, dok se nama to pravo uskra}uje. Mi nemamo ni fizi-ko pravo da me|unarodnoj zajednici pru`amo suprotne ~injenice koje postoje". To zna-i da je jedan potpuno diskriminiraju}i pristup |

Prema tome, na osnovu raspravu od pre dve nedelje i slušaju}i današnja mišljenja parlamentarnih grupa, zatim vrlo odgovornu re~ predsednika Vlade, mislim da je Skupštini potrebno još malo vremena da mo`e da donese odluku, u cilju o-uvanja funkcionalnog jedinstva delovanja u insitucijama.

Prema tome, zahtevam razumevanje, ako je neophodno glasa}emo, ali molim za razumevanje da bi smo pru`ili priliku političkom koncenzusu toliko potrebnim na Kosovu, a pre svega Skupštinskom koncenzusu, jer ovu Skupštinu o-ekuju veoma va`ne zadatke i molim političke partije da se poštede jer }e da gube snagu do slede}eg jesena, mislim da su veoma rano krenuli u predizbornoj fazi.

S toga, uz Vaše dopuštenje, ako je potrebno glasa}emo, zaklju~io bi sednicu zbog napetosti koje ose}a svako pojedina~no unutar sebi, a na narednoj Plenarnoj sednici bi smo nastavili sa zakonima.

Zatim su poslanici ve}inom glasova usvojili predlog predsednika Skupštine Kosova.

Usvojeni amandmani na Poslovnik Skupštine Kosova

Na sednici Skupštine Kosova od 9. oktobra, uzimajući re-povodom razmatranja preporuke Komisije za pitanja zakonodavstva, pravosuđa i Ustavnog okvira u vezi podnošenja amandmana na Privremeni poslovnik Skupštine Kosova, Arsim Bajrami je naglasio da je već duže vremena u ovom Parlamentu zatraženo objašnjenje o tome po kom poslovniku radimo, ali nijednom nije dat odgovor.

Naime, mi smo usvojili Poslovnik Skupštine Kosova još prošle godine i smatram da je nepravedno odugovlažen postupak njegovog stupanja na snagu. U međuvremenu, Pravna kancelarija UNMIK-a je dala neke primedbe, u kojima se konstatuje da neka rešenja prevazilaze nadležnosti Skupštine i dolaze u koliziju sa Ustavnim okvirom.

Komisija za pitanja zakonodavstva je primila ove primedbe, razmotrila ih i prodiskutovala o njima i smatra da neke od njih treba prihvatiti, jer sve dok ne budemo izvršili adekvatne izmene u Ustavnom okviru, nemoguće je da Poslovnikom vršimo prevazilaženje nadležnosti.

Takođe, podeljen je materijal Koalicije "Povratak", čime se nastavlja sa praksom podnošenja amandmana na amandmane, što nije dobra praksa. Komisija smatra da je sve to bespredmetno, jer su te zabrinutosti izražene i u radu Komisije, gde su bili prisutni oba predstavnika Koalicije "Povratak" i izrazili svoja mišljenja. Neke od tih primedaba su i prihvaćene, tako da smatram da je to sada bespredmetno. Naravno, ne može se sada otvoriti pitanje Poslovnika zato što je on već usvojen. Mi treba da raspravljamo samo o primedbama koje je dao UNMIK, rekao je Bajrami.

Ne legitimisati nametanja

Predloge koje smo dali mislimo da nisu suštinske prirode, već se radi o nekim terminološkim izmenama i izmenama koje neminovno nameću Ustavni okvir.

-Zahtevamo da ovaj Poslovnik neodložno stupi na snagu sa ovim sugestijama. Ne zaboravimo da Poslovnik nije zakon i ne prolazi kroz faze zakonodavnog procesa, odnosno ne prolazi kroz tri razmatranja. To je autonoman akt Skupštine Kosova i zahtevamo da se, ukoliko Skupština danas usvoji ovaj izveštaj - poslovnik, smatra da je isti stupio na snagu još danas.

Zahtevamo od Predsedništva Skupštine da neodložno objavi nov Poslovnik i istim snabde sve poslanike Skupštine.

Zahtevamo da svi poslanici Skupštine Kosova poseduju nove poslaničke identifikacione kartice i

Zahtevamo da svi poslanici poseduju imunitetske knjižice, kako bi imali ograničeni imunitet koji priznaju Ustavni okvir i ovaj Poslovnik. Zahtevam od Predsedništva, a naročito od Administrativne službe Skupštine da ovo pitanje shvati ozbiljno obzirom da smo mi tek na pola mandata i još uvek nemamo poslaničke ni imunitetske knjižice.

Hidajet Hiseni je rekao da je impresivna ova naša "turbo" procedura, ali nam to ponekad prouzrokuje turbulencije, koje nam zatim prouzrokuju vrtoglavicu koja nam dugo traje, ponekada i godinama i to što nam se dogodilo sa Poslovnikom je vrlo ilustrativan primer.

Ja imam neke nove primedbe koje smatram da ova Skupština treba da ih uzme u obzir. Mi se pozivamo na Ustavni okvir, dokument koji je usvojen kako je usvojen, nametnut kako je nametnut i to pre osnivanja

ove institucije. Da je isti nametnut, to potvrđuje i proces transfera nadležnosti na institucije nakon što one budu osnovane. Štaviše, bilo je i dodatnih objašnjenja koja su bar deklarativno unapredila ovaj proces. Mi smo danas obavešteni da je i sinoć obećano da će se bar delimično kompletirati egzekutiv Kosova. I, zamislite, mi pred sobom imamo predloge koji obustavljaju, konzerviraju pa čak po ne-emu i vraćaju ovaj proces natrag. Stoga, skrećem pažnju na to da je potrebno da pažljivo sagledamo ove predloge, jer jedna stvar je ako je nešto nametnuto ovoj Skupštini, a sasvim nešto drugo je ukoliko mi to još jednom legitimisemo.

Zato, zahtevam da sagledamo tačku 8.6 i da istu preformulišemo i to na način koji bi podrazumevao neutralnost. Preformulacija treba da bude u skladu sa odgovarajućim ustavnim odredbama. To uopšte ne zadire u ono što je rečeno, ali zato ne vezuje ruke procesu transfera nadležnosti. Mislim da ista formulacija treba da važi i za amandman 5. Moje je obrazloženje da, prvo, Poslovnikom i odgovarajućim pravilima ne vršimo interpretaciju nadležnosti ovog ili onog faktora. To se vrši ustavnim dokumentom. Šta više, amandman 5 govori o transparentnosti i nema nikakve logike da u ovoj tački, gde se govori o transparentnosti, sada opisuemo da li je to, kao što je rečeno, rezervisani deo, a vi sad razmislite šta znači rezervisani deo. Ja se ovde pozivam na tačku 5.5 Ustavnog okvira, po kojoj se kosovskim institucijama pripisuju i odgovornosti u oblasti pripreme za vanredne situacije, kao što su: utvrđivanje i sprovođenje strategije planiranja vanrednih situacija i službi civilne zaštite. Tamo gde se

govori o rezervisanim nadležnostima, rečeno je izričito: odgovornosti civilne zaštite i služebi vanrednih prilika preuzete se postepeno od institucija samouprave. Zato, smatram da u ova dva člana treba otkloniti mogućnost restriktivnog tumačenja ustavnih odredbi. Smatram da ovaj predlog otklanja tu mogućnost. Imam još jednu primedbu na amandman 2, pravilo 10, u kome se govori o imunitetu. Predlažem da se to pitanje formuliše na sledeći način: Ovaj imunitet ne pokriva zakonom inkrimisane radnje, obuhvatajući podsticanje nasilja među zajednicama, rasama, vera, polovima i drugim društvenim grupacijama. Obrazloženje je sledeće: ukoliko to budemo dozvolili, znači da mi inaugurišemo verbalni delikt. To je nešto što se nigde ne može naići.

za radnje kojima se otvoreno propagira nasilje. Međutim, razume se da se time dozvoljava mogućnost tajnog delovanja, ili se na neki način sankcioniše samo nasilje među zajednicama, a zašto ne i među konfesijama, zašto ne među polovima. Zato smatram da je takva formulacija na početku bila manjkava i nema logike da se ona ponovi.

I na kraju, moja poslednja primedba: nije stvar Poslovnika da mi ovlašćujemo specijalnog predstavnika generalnog sekretara da prisustvuje ili ne plenarnim sednicama Skupštine. To je regulisano Ustavom. Naše je da, eventualno, Poslovnikom kažemo da specijalni predstavnik može prisustvovati plenarnim sednicama, ali ne možemo da ga o tome ovlastimo.

Tu je i niz primedaba redaktorske prirode, ali one nisu predmet primedaba UNMIK-a. Ja predlažem da se od amandmana 8. do 11. obuhvati paket izmena redaktorske prirode koje treba izvršiti. Uveravam vas da postoji na desetine, da ne kažem stotine primedbi koje neminovno treba izvršiti.

Ljiljana Keni ne mogu da se slože sa stavom gospodina Arsima

Bajramija, i htela sam da pitam zašto naši amandmani nisu ušli u proceduru jer smo ih blagovremeno podneli 23.9.2003. godine. Mislim da nije u redu da nam neko uskrajuje pravo na amandmane i na njihovo podnošenje. Mislim da ćemo staviti ozbiljnu primedbu na ovaj rad celog Sekretarijata pa i vas, na kraju krajeva. U svakom slučaju ja bih predložila da se ovo odloži, jer je ozbiljna nepravilnost. Predlažem da se ovo odloži za sledeću nedelju i da se naši amandmani nadležni pred ostalim poslanicima.

Bujar Dugoli je rekao da smo mi

izglasali Poslovnik pre nekoliko meseci, koji ne dolazi u sukob sa Ustavnim okvirom, niti sa radom Skupštine Kosova. Ja shvatam da je Komisija pokušala da na neki način odgovori na primedbe koje je dala Pravna kancelarija UNMIK-a, ali smatram da ne treba da prihvatimo ni ove predloge Komisije, jer deformišu naš Poslovnik koji smo već jednom usvojili. Znači, ovaj predlog mi ne možemo podržati i zahtevamo da se ne podrži, jer štete samom Poslovniku koji smo već doneli pre nekoliko meseci.

Primedbe ne menjaju ništa suštinsko

Sabri Hamiti je naglasio da je Komisija radila vrlo profesionalno, jer je razmotrila predloge koji su došli i od jedne parlamentarne grupe, kao i famozne primedbe

UNMIK-a u vezi našeg Poslovnika. Smatram da je Komisija učinila dobro što je jednom zauvek iste razmotrila i dala jednu verziju.

Što se mene tiče, ali i parlamentarne grupe Demokratskog saveza Kosova, smatram da su ove primedbe prihvatljive, jer suštinski ne menjaju ništa. Ja sam ih dobro proučio, sa sobom imam i Poslovnik i pokušao sam da iste inkorporišem i da vidim kako to izgleda tekstualno i učinilo mi se da tu i tamo one čak i objašnjavaju ponešto. Pored toga, ja sam uvideo da su u te primedbe ugrađene i neke formulacije koje su predložene od strane Koalicije "Povratak" i

Komisije UNMIK-a.

O tome što Hidajet Hiseni kaže da se ulazi u problem verbalnog delikta, mislim da to ne stoji. Naime, ne radi se o tome samo kada mi govorimo. Tu je mnogo dublji problem ove formulacije. Ja bih rekao da je formulacija još jača nego što se misli. Ukoliko se predložena rešenja ne izglasaju u celini, onda sam i ja za to da se izglasaju pojedinačno i da time završimo posao. Nema nikakvog razloga da se to više odugovlaži, štaviše biće to srećna okolnost da definitivno završimo ovaj posao i da ne šapužemo o ovom Poslovniku, već da se danas konačno usvoji i stupi na snagu.

U nastavku Skupština je usvojila predlog Komisije o svim primedbama i amandmanima na Privremeni poslovnik Skupštine Kosova.

Postupak koji iznad svega ote`ava u-eš`e u procesima popuštavanja zategnutosti situacije

Pre početka razmatranja materijala Skupštine Kosova prema utvr`enom dnevnom redu, na sednici od 23 oktobra 2003. godine, predsednik Ned`at Daci u ime Skupštine Kosova se izjasnio u vezi sa zaustavljanjem i hapšenjem komandanta Zaštitnog korpusa Kosova, generala-lejtnanta Agima Ćekua, od strane slovenskih organa, rekavši da se na Kosovu u nastavku se stvara dodatna politika nestabilnost i to bez `elje i u-eš`a Kosovara. "Ono što za godinu i po dana kao institucije pokušali smo da ubedimo me|unarodnu zajednicu, da na Kosovu funkcioniše celokupna gama jedne susedne zemlje, nije dala potrebne rezultate. Ovo sam pokušavao da dokazujem i na Plenarnoj sednici u Be-u, i na`alost se videlo da sam bio u pravu.

Nalogom za hapšenje od jednog nepostoje}eg suda, jedne nepostoje}e vlasti na Kosovu, zaustavljen je i pritvoren vo|a jedne od, kako mi nazivamo najvitalnijih i najva`nijih institucija Kosova. Ovo je bilo drugi put da se vo|e Kosova poni`avaju i time, ne samo oni i njihov li-ni identitet, nego i identitet Kosova, njena prošlost, sadašnjost i budu}nost Kosova. I pored toga, posle jedne no}i sviju vas poštovane kolege i Kosova, dobra je vest što unutar me|unarodne zajednica ima jako odgovornih ljudi, te naše zahvalnosti se odnose na sve one koji su pokušali da pozitivno uti-u, posebno zahvalnost pripada gospodinu Holkeriju zbog njegovog odlu-nog, upomog i plodonosnog anga`ovanja . Ovo ostavlja jedan vakum za naše institucije, posebno za Skupštinu: - šta dalje? Izazovi su mnogo veliki. Naše odgovornosti uzete od strane naših bira-a su mnogostruke i mi treba da

se ponašamo shodno tim odgovornostima. Mi, odre|enim rizicima, visokim cenama, ali u interesu Kosova, dubokim ube|enjem da u interesu Kosova i njenih gra|ana, bili smo na strani mira sa me|unarodnom zajednicom. Mi `elimo da zajedni-ki ostanemo na tom brodu, zbog projektovane, planirane i predvi|ene strateške budu}nosti naroda

sednici pod hitno razmotri ju-erašnji doga|aj i Skupština institucionalno reaguje, ne preko savetnika, i da ujedno zatra`i od Vlade Kosova da uputi protestnu notu Vladi Slovenije, a tako|e i Vladi u Beogradu da jednom zauvek ugasi paralelne institucije, koje su kriminalne i nasle|ene od Miloševi}evog perioda pa do danas. Primera radi, takozvani

SKUPŠTINA KOSOVA 23. oktobra 2003. godine P r i š t i n a

Uznemirena privodjenjem Komandanta TMK (ZKK), General-lajtnan Agim Ćeku, kao i ranijim privodjenjima predstavnika institucija Kosova i njegovih gradjana, Suprotstavljaju}i se funkcionisanju paralelnih srpskih organa na Kosovu i u Srbiji, nazvanim kao sudovi Kosova, Usvaja ovu

DEKLARACIJU

Skupština Kosova smatra ništavnim sve poternice, sudske odluke i izvršavanja ovih odluka, koja se -ine od strane institucija Srbije i od paralelnih srpskih sudskih organa koji funkcionišu na teritoriji Kosova i Srbije a odnose se na gradjane Kosova.

Skupština tra`i od medjunarodnih institucija na Kosovu i van njega, uklju-uju}i Interpol i Europol, da ne priznaju ove odluke i srpske naloge za hapšenje protiv gradjana Kosova, jer Kosovo je pod jurisdikcijom OUN-a i ima svoje demokratske institucije.

Skupština tra`i od SPGS-a, Hari Holkeri, da preduzme hitne postupke za ukidanje paralelnih institucija na Kosovu.

Skupština protestuje protiv postupka dr`avnih organa Slovenije u vezi sa ju-erašnjim privodjenjem Komandanta TMK-a, General-lajtnan Agim Ćeku. Tekst Deklaracije usvojen od strane poslanika, sa jednim glasom protiv.

(Celokupni tekst Deklaracije)

Kosova. Ali ne više sa ovakvim ponašanjima", rekao je profesor Daci.

Institucionalno reagovanje Skupštine

U nastavku re- uzeo je Bujar Dugolli, koji je zatra`io da se na ovoj

Okru`ni sud u Prištini, kojim rukovodi kriminalac Danica Marinkovi}, koja je svojom naredbom u istra`nom sudu bar tri politika zatvorenika ubila torturom, i to Besnika Restelicu, Red`epa Bislimija i Cena Dugolija. Ona je

Izra`ava se suprotstavljanje privo|enju Komandanta ZKK general-lejtnanta Agima ^ekua

Presednik Skupštine Kosova, Ned`at Daci, imao je susret sa g|om Anders Linden, Politi-kog direktora pri Ministarstvu spoljnih poslova Švedske i Karin Henmarc, šef Švedske kancelarije u Prištini. Govore}i o privo|enju General-lajt-nanta Agima ^ekua, u Sloveniju, komandanta ZKK respektabilne institucije, Predsednik Daci je izrazio svoje suprotstavljanje.

Takav postupak se dešava po drugi puta sa li-nostima Kosovskih institucija.

Prvi slu-aj se desio sa Predsednikom DPK Hašimom Thajem u Budimpešti, ~ak na osnovu podizanih optu`nica od srpskih organa nakon odlaska Miloševića u Hag. Ovo je još jedan dokaz da Srbija teško shvata novu realnost na Kosovu.

Kosovske institucije, istakao je u nastavku g. Daci, moraju se poštovati znaju}i da one funkcionišu u saradnji sa UNMIK-om.

Predsednik Daci, je istovremeno izrazio svoje suprotstavljanje odnosom Slovena-kih vlasti i ostalih koji uzmu u obzir takve optu`nice.

Zainteresovani smo za dijalog sa Unijom Srbija-Crna Gora, ali iz Srbije ne dolaze dobri signali, jer njeni organi ve} nekoliko puta vrše ustavnu agresiju na Kosovu, rekao je Predsednik Daci.

~injenica je da se Milošević nalazi u Hagu ali sva leva njegove slu`be sigurnosti rade po Srbiji i Kosovu.

glavni kriminalac i podi`e optu`nice prema ljudima, aktivistima, nosiocima institucija koji pokušavaju da instališu red i mir na Kosovu.

Stalne provokacije

Berat Lju`a je rekao da smo svedoci stalnih provokacija Srpske vlasti prema Kosovu, a ovoga puta i dr`avnih organa Slovenije. Parlamentarna grupa PDK predla`e da se donese deklaracija, slu`ben protest koji }e se uputiti dr`avnim organima Slovenije i da se zatra`i od g. Holkerija da preduzme poslednje, oštrije mere, protiv paralelnih institucija Srbije koje deluju na Kosovu. Vi ste svi pro-itali izveštaj OEBS-a u kome se govori da svi dr`avni organi Srbije, uklju-uju}i i

Sekretarijat unutrašnjih poslova, funkcionišu na Kosovu. I to, ne samo u Srbiji, ve} i unutar Kosova.

Vreme je i trenutak da se te institucije ugase. Srbija nastavlja Milošević-evu politiku isto kao što je to nekada bilo i nije spremna i ne ispunjava uslove za pravi dijalog sa Kosovom.

Ran|el Nojki} je naglasio da se pre svega moram ograditi... Vi ne govorite u ime celokupne Skupštine Kosova i Metohije, govorite o jednoj ve}oj parlamentarnoj ve-ini i ja vas molim, da se vi tako i ponašate. Vi ste prilikom vašeg odlaska u Be}u i vi i gospodin Rugova takodje zastupali jednu ve}insku grupu a ne sve ~lanove odnosno celu populaciju Kosova i Metohije. Ne mo`ete na ovaj na-in da diskriminišete, jeste i do sada to ~inili da diskriminišete jednu ve}u grupaciju ovde koja je takodje veoma va`na i koja je dobila poverenje odredjenih gradjana Kosova i Metohije. Govorite o tome da moraju da odgovaraju za ratne zlo-ine, prema tome za ratne zlo-ine moraju da odgovaraju svi. Vi znate da je na prostorima Kosova i Metohije da su stradali i srbi i albanci i romi i svi ostali. Prema tome akko im stradalnika onda ima i onih koji su odgovorni za to. Normalno je da dr`ava u kojoj `ivimo mora pre svega da tra`i da zaštiti svoju zajednicu na ovom prostorima. Prema toma, ostavimo to, neka to pravosudje i neka medjunarodna zajednica da o tome sud.

Predsednik Skupštine Kosova, Nexhat Daci je rekao: ja mogu razumeti Nojki}eve teško}e, jer nije bio `eljan da bude obuhva}en u jednom demokratskom sistemu, s toga, nije u stanju da shvati elementarna pravila demokratije i demokratske ve}ine.

S druge strane, naš poštovani General, nije zaustavljen niti pritvoren zahtevom medjunarodne zajednice, i to što ka`e g. Nojki} - potpuno je neta-no.

S toga, sla`em se u potpunosti da parlamentarne grupe izrade dokument koji }e imati parlamentarnu snagu i registrovan kao slu`bena deklaracija. Ako ste mišljenja da

smo nešto propustili, sla`em se, to mogu dopuniti parlamentarne grupe, ali, nisam primetio nešto novo ili nešto što nije obuhva}eno. Medjutim, to pitanje neka bude otvoreno. Ja sam spreman prihvatiti da procediram i poštujem bilo koju formu, koja bude izneta- predstavljena Skupštini.

Tra`i se stavljanje van snage svih akata koja preduzima Srbija prema gradjanima Kosova

Sabri Hamiti je rekao da je, pre nego što se otvara dnevni red, otvorena jedna tema koju, o-igledno, otvara konkretna aktuelnost, jedna bolna tema. Radi se o našim odnosima sa inostranstvom i ponašanjima prema našim ljudima, u ovom slu-aju prema našim predstavnicima. Vi treba da znate koliko je divlje takvo ponašanje prema ljudima, koje u svakodnevnom `argonu nazivamo obi-nim, a mo`e se zamisliti koju te`ina i karakter ima kada se odnosi prema licima - predstavnicima.

Ja mislim da je dobro reagovati i na ovakav na-in. Ali, Skupština, kao vrlo odgovoran organ pred svojim bira-ima, pred politi-kim zastupanjem Kosova - ako bude zauzela stav u pismenoj formi, bilo bi dobro da, u tom slu-aju, zauzima ovakav stav:

Skupština tra`i stavljanje van snage svih akata koje preduzima Srbija prema gradjanima Kosova i da to stavljanje van snage, artikulisan u pismenoj formi, dostavi svim Evropskim vladama, kao i Interpolu i Evropolu. To bi, po mom mišljenju, bilo najja-e institucionalno reagovanje, ja-e nego da mi razgovaramo o slu-ajevima koji se dogadjaju i o njihovom komentaranju.

U nastavku, predsednik je dao pauzu, radi sastavljanja - izrade dokumenta, u podršci tome što je izneto od strane parlamentarnih grupa na ovom zasedanju.

Posle pauze, g-dja Nekibe Kelmendi je pred poslanicima iznela dokumenat- deklaraciju, izradjenu od Radne grupe sastavljene od predstavnika parlamentarnih grupa.

